

GESCHIEDENIS 5e en 6e KLAS november-december 2004

DE OUDE CULTUREN

DATUM	ONDERWERPEN	OPDRACHTEN
maandag 22.11	Het Tweestromenland : Beschrijving. De scheppingsmythe : Mardoek	1. Tweestromenland: kaart 2. Tekst Enoema Elis 3. Tekening scheppingsmythe 4. Tekst Mardoek
dinsdag 23.11	Tijdschaal De Sumerische cultuur	5. Tijdschaal 6. De Sumerische cultuur: dictee en tekeningen. 7. Spijkerschrift : letter- en klanktekens 8. Spijkerschrift kleitablet maken.
woensdag 24.11	Gilgamesj	9. Tekst Gilgamesj 10. Tekening Gilgamesj
donderdag 25.11	Perzië : situering Perzië : Zarathustra	11. Kaart van Perzië 12. Tekening Ahura Mazdao 13. Tekst uit Zend Avesta
vrijdag 26.11	Perzië : koningen	14. Koningen van Perzië : tekst en leestekst 15. Kleifiguur van Ahura Mazdao
maandag 29.11	Indië : situering Indië : Brahma en Manu Indië : Indra	16. Kaart van Indië 17. Tekening Brahma en Manu 18. Tekst over de zeven Rishi's
dinsdag 30.11	Indië : Brahma, Shiva, Visjnu verhaal over Krisjna	19. Leestekst : de zondvloed 20. Indië : dictee en tekeningen
woensdag 01.12	Indië : Krisjna	21. Leestekst : Krisjna 22. Tekening Krisjna
donderdag 02.12	Indië : Boeddha	23. Leestekst Boeddha 24. Tekening Boeddha 25. Tekening aapjes
vrijdag 03.12	Egypte : situering Egypte : de Osirismythe	26. Kaart van Egypte 27. Tekening Osirismythe 28. Leestekst Egyptisch Dodenboek
maandag 06.12	Egypte : beschrijving Egypte : hiërogliefen	29. Egypte : dictee en tekeningen 30. Hiërogliefen : overzicht en tekst
dinsdag 07.12	Egypte : goden en tempels Egypte : Echnaton en Toet-anch-Amon	31. Tekeningen 32. Echnaton en Nefertete; Toet-anch-Amon
woensdag 08.12	Egypte : rekenen	33. Egyptisch rekenen : vermenigvuldiging 34. Egyptisch rekenen : deling

donderdag 09.12	Egypte : dood en eeuwig leven Egypte : amuletten en hun betekenis	35. Tekst dood en eeuwig leven 36. Piramide en rotsgraven 37. Amuletten tekenen 38. Leestekst : Abba
vrijdag 10.12	Kreta : Situering en verhaal	39. Dictee en tekeningen 40. Tekening Daidalos en Ikaros of andere 41. Leestekst : Kreta
maandag 13.12	Griekenland : situering Griekenland : de Heldentijd	42. Kaart van Griekenland (Oudheid) 43. Dictee en tekening de Heldentijd 44. Lijst van verhalen uit de Heldentijd.
dinsdag 14.12	Griekenland : Goden, stamboom en verhalen	45. Stamboom van de Griekse goden 46. Tekeningen : de goden.
woensdag 15.12	Griekenland : Homeros Griekenland : alfabet en getallen	47. Tekening Homeros en tekst Iliados 48. Alfabet en getallen
donderdag 16.12	Griekenland : Sparta	49. Sparta : dictee en tekening
vrijdag 17.12	Griekenland : Athene	50. Athene : dictee en tekening
maandag 20.12	Griekenland : Kolonies (Groot-Griekenland)	51. Kolonies : dictee en tekening
dinsdag 21.12	Griekenland : de Olympische Spelen	52. De Olympische Spelen : tekst en tekeningen
woensdag 22.12	Griekenland : Alexander de Grote	53. Alexander de Grote : tekening 54. Leestekst : Alexander de Grote
donderdag 23.12	Griekenland : Filosofen en dichters	55. Griekse filosofen en dichters
vrijdag 24.12	Grieks	56. Etymologie

UITWERKING

DATUM	ONDERWERPEN	OPDRACHTEN
maandag 22.11	<p>Het Tweestromenland. Beschrijving. De scheppingsmythe : Mardoek</p> <p><i>kaart : zie los blad in kft geschiedenis of in boek</i></p> <p><i>Tekst Enoema Elisj : zie verderop op apart blad.</i></p> <p><i>Mardoek : zie verderop op apart blad verhaal in schema.</i></p> <p><i>Afbeeldingen : zie file 2002-11-17 geschiedenis afbeeldingen sumerie babylon assyrie</i></p>	<p>1. Tweestromenland: kaart <i>zie kaart in kft</i></p> <p>2. Tekst Enoema Elis <i>zie op apart blad verderop in dit bestand</i></p> <p>3. Tekening scheppingsmythe <i>door de kinderen te maken</i></p> <p>4. tekst Mardoek <i>door de kinderen te maken, zie voorbeeld van Ward Callens verderop in dit bestand. Zie ook het schema van het verhaal verder in dit bestand. Het volledige verhaal staat in : de tuin der Goden, blz 65-73 (vooral vanaf blz 68)</i></p>
dinsdag 23.11	<p>Tijdschaal De Sumerische cultuur</p>	<p>5. Tijdschaal <i>tijdschaal van 2000 VC tot nu. Daarop aanduiden over welke periode het in deze geschiedenisperiode gaat. Zie ook jeugencyclopedia blz 692-693. Deze tijdschaal kan gedeeltelijk worden gebruikt.</i></p> <p>6. De Sumerische cultuur: dictee en tekeningen. <i>Gedicteerde tekst met door de kinderen te maken illustraties; deze illustraties (of enkele daarvan) staan ook op het bord of kunnen opgezocht worden in boeken) Denk hierbij ook aan de jeugencyclopedia)</i></p> <p>7. Spijkerschrift : letter- en klanktekens <i>Zie afzonderlijk blad in kft geschiedenis</i></p> <p>8. Kleitablet met spijkerschrift <i>vooral naam van Gilgamesj en eigen naam en andere zaken die ze zelf willen opschrijven.</i></p>
woensdag 20.11	<p>Gilgamesj <i>Het verhaal kort vertellen in samenwerking met de kinderen die het daarna opschrijven of een gedeelte ervan opschrijven.</i></p>	<p>9. Tekst Gilgamesj <i>Door de kinderen zelf te schrijven : korte inhoud van het verhaal.</i></p> <p>10. Tekening Gilgamesj <i>Door de kinderen zelf te tekenen</i></p>
donderdag 21.11	<p>Perzië: situering Perzië : Zarathustra. Kort verhaal.</p> <p><i>De tekst Videvdat is oefenstof.</i></p>	<p>11. Kaart van Perzië <i>Zie afzonderlijk blad in kft geschiedenis</i></p> <p>12. Tekening Ahura Mazdao <i>Zie afzonderlijk blad met kopie.</i></p> <p>13. Tekst uit Zend Avesta <i>Videvdat, wet tegen de duivels overzicht engelen en duivels. De kinderen schrijven deze tekst over.</i></p>

vrijdag 22.11	Perzië : koningen	14. Koningen van Perzië : tekst en leestekst 15. Kleifiguur van Ahura Mazdao
maandag 25.11	Indië : situering Indië : <i>Brahma en Manu: verhaal van het wereldei en de zondvloed.</i>	16. Kaart van Indië 17. Tekening Brahma en Manu 18. Tekst over Manu: <i>dictee</i>
dinsdag 26.11	Indië : Brahma, Shiva, Visjnu. <i>Korte verhalen over elke godheid.</i> <i>Verhaal over krisjna</i>	19. Leestekst : de zondvloed. <i>Begrijpend en expressief lezen.</i> 20. Indië : dictee en tekeningen
woensdag 27.11	Indië : Krisjna: <i>in het kort verhaal het verhaal reconstrueren samen met de kinderen.</i>	21. Leestekst : Krisjna. <i>Begrijpend en expressief lezen</i> 22. Tekening Krisjna
donderdag 28.11	Indië : Boeddha: <i>verhaal vertellen</i> De Nikko-aapjes: <i>uitleggen</i> De Indische vermenigvuldiging	23. Leestekst Boeddha. <i>Begrijpend en expressief lezen</i> 24. Tekening Boeddha en Nikko-aapjes 25. Vermenigvuldigingen op Indische wijze
vrijdag 29.11	Egypte : situering Egypte : de Osirismythe <i>vertellen</i>	26. Kaart van Egypte 27. Tekening Osirismythe 28. Leestekst Egyptisch Dodenboek. <i>Begrijpend en expressief lezen</i>
maandag 02.12	Egypte : beschrijving Egypte : hiërogliefen. <i>De belangrijkste hiërogliefen opgeven met werkwijze.</i>	29. Egypte : dictee en tekeningen 30. Hiërogliefen : overzicht en tekst (<i>de kinderen schrijven een korte tekst in hiërogliefen</i>)
dinsdag 03.12	Egypte : goden en tempels Egypte : Echnaton en Toet-anch-Amon: <i>verhaal vertellen.</i>	31. Tekeningen 32. Echnaton en Nefertete, Toet-anch-Amon.
woensdag 04.12	Egypte : rekenen (<i>schrijfwijze van de getallen, uitleg van de bewerkingen en opgave van enkele sommen x en :</i>)	33. Egyptisch rekenen : vermenigvuldiging 34. Egyptisch rekenen : deling
donderdag 05.12	Egypte : dood en eeuwig leven Egypte : amuletten en hun betekenis	35. Tekst dood en eeuwig leven. <i>Begrijpend en expressief lezen</i> 36. Piramide en rotsgraven : tekening 37. Amuletten tekenen 38. Leestekst : Abba <i>Begrijpend en expressief lezen</i>
vrijdag 06.12	Kreta : Situering en verhaal	39. Dictee en tekeningen 40. Tekening Daidalos en Ikaros of andere 41. Leestekst : Kreta <i>Begrijpend en expressief lezen</i>
maandag 09.12	Griekenland : situering Griekenland : de Heldentijd: verhaal	42. kaart van Griekenland (Oudheid) 43. Dictee en tekening de Heldentijd 44. Lijst van verhalen uit de Heldentijd.
dinsdag 10.12	Griekenland : Goden, stamboom en verhalen	45. Stamboom van de Griekse goden 46. Tekeningen : de goden.

woensdag 11.12	Griekenland : Homeros Griekenland : alfabet en getallen	47. Tekening Homeros en tekst Iliados 48. Alfabet en getallen
donderdag 12.12	Griekenland : Sparta	49. Sparta : dictee en tekening
vrijdag 13.12	Griekenland : Athene	50. Athene : dictee en tekening
maandag 16.12	Griekenland : kolonies	51. Kolonies : dictee en tekening
dinsdag 17.12	Griekenland : de Olympische Spelen	52. De Olympische Spelen : tekst en tekeningen
woensdag 18.12	Griekenland : Alexander de Grote	53. Alexander de Grote : tekening 54. Leestekst : Alexander de Grote
donderdag 19.12	Griekenland : Filosofen en dichters	55. Griekse filosofen en dichters
vrijdag 20.12	Grieks	56. Etymologie

blad 1: Kaart van het Tweestromenland

ENOEMA ELISJ

**Een heilig huis, een godenwoning
Was op een heilige plaats gebouwd,
Geen tegelsteen was nog gelegd,
De tegelvorm ongeschapen.
Geen huis was nog gebouwd,
Geen mensenschaar gevormd.
Nippoer en Ekoer niet gemaakt,
Oeroek en Eanna niet geschapen.
Alle landen waren oerwater.**

blad 3: tekening scheppingsmythe Mardoek

Mythe van Mardoek (Bêl)
De Tuin der Goden blz 65 e.v.

*Aanvang : Toen de hemel boven nog niet was genoemd,
en de aarde beneden nog geen naam had ...*

CHAOS : duisternis, moeras, modder : water en aarde vloeien ineen
Uit Chaos ontstaat MEMMOE : geest van de vorm.

Uit Chaos en Memmoe ontstaan APSOE (geest van het zoete water) mannelijk
en TIÂMAT (geest van het zoute water) vrouwelijk
beide vloeien nog dooreen : zoet en zout water zijn nog niet gescheiden.

TIAMAT en APSOE brengen 2 goddelijke principes voort : LACHMOE (mannelijk) en
LACHAMOE (vrouwelijk)

Daaruit ontstaan ANSJAR(hemel) en KISJAR (aarde)

ANSJAR en KISJAR brengen de eerste echte goden voort : het drietal

ANOE (hemelgod)
EA (god van de oceaan en het water onder de aarde)
ENLIL (god van de bewoonbare aarde)

ANOE, EA en ENLIL willen APSOE (chaos) bedwingen en overwinnen .

APSOE vraagt raad aan MEMMOE en krijgt hulp van TIÂMAT, die besluiten de drie goden te vernietigen. En vallen aan.

EA maakt een MAGISCHE CIRKEL en spreekt toverformules en daardoor wordt TIAMAT machteloos.
EA overwint APSOE en zet zich temidden van hem neer met zijn bruid LACHMOE (tevens zijn grootmoeder)
Daaruit ontstaat MARDOEK : god met twee gezichten, zoon van de zon heeft 4 ogen en 4 oren : hoort en ziet alles. Niets blijft voor hem verborgen.

TIAMAT scheidt zich een echtgenoot : KINGOE en die krijgt de leiding over een leger dat wraak moet nemen op ANOE, EA EN ENLIL. Dat leger bevat 11 verschillende soorten monsters :

REUZENSLANGEN
DRAKEN
SCHORPIOENEN
VISACHTIGE WEZENS
WOEDENDE HONDEN
SALAMANDERS
BASILISKEN
ORKANEN

EA moet tegen Kingoe en Tiamat strijden, maar is niet opgewassen tegen de 11 soorten monsters. Hij verliest de moed en gaat naar ANOE.

ANOE moet nu tegen TIAMAT en KINGOE strijden, maar de moed zinkt hem in de schoenen.
Dan gaan ANOE en EA naar MARDOEK en vragen hem de strijd met KINGOE en TIAMAT aan te gaan.
MARDOEK stelt echter een voorwaarde : alle goden moeten hem tot de hoogste god uitroepen.

De goden komen bijeen in de raadkamer : OEPSJOEKINAKKOE op nieuwjaarsdag (aanvang van de lente).
Ze eten en drinken tot ze zat zijn en spreken dan met Mardoek.
Ze eisen dat hij een ebwijs van zijn scheppende macht geeft. Hij moet een tazpijt dat de goden geschapen hebben laten verdwijnen en weer terug laten keren.

Mardoek beschikt over het scheppende woord en doet wat de goden van hem verlangen.

De goden schenken hem dan de tekenen van zijn macht :

SCEPTER
TROON
BIJL

Mardoek scheidt voor zichzelf :
BOOG
PIJLKOKER
KNOTS
SPEER
BLIKSEM
7 WINDEN
CYCLOON (ORKAAN)
WATERVLOED
KRIJGSWAGEN (strijdwagen)
NET om TIAMAT te vangen.

Neemt het kruid van het leven in de hand. (kan het gif van TIAMAT onschadelijk maken)

Neemt een schrikwekkend grote gestalte aan.

De **strijd** tegen TIAMAT begint.

KINGOE voert de monsters aan. Hij draagt de TAFELS VAN HET LOT
TIAMAT komt met wijdropengesperde muil naar MARDOEK en spuit voortdurend toverformules over hem uit.
MARDOEK jaagt de stormwind aan , die vult de open muil van Tiamat en de andere widen vullen het lichaam van Tiamat tot ze helemaal opgezwollen is. Mardoek schiet een pijl in de openstaande keel; die pijl splijt haar hart in 2. Met zij net vangt hij de monsters die op de vlucht willen slaan en breekt hun wapens in stukken. Hij neemt Kingoe de tafels van het lot af en draagt die nu zelf.

De **schepping** begint

Mardoek scheurt Tiamat in twee. De bovenste helft maakt hij de hemel van en de onderste helft wordt de aarde.

Hij schept ook de oceaan.

EA krijgt de oceaan als woonplaats

ANOE krijgt de hemel

ENLIL krijgt de aarde

Hij maakt de woonplaatsen voor de andere goden : zeven planeten om te wonen en het lot van de mensheid te bepalen.

Hij maakt de sterrenbeelden (eerst 6, later twaalf) en geeft hen de maanden van het jaar als woonplaats. Zo bepaalt hij de ZODIAK

Hij verdeelt het jaar in seizoenen

Hij bepaalt de plaats van het ZENIT opdat de sterren niet verloren zouden lopen aan de hemel.

Hij maakt de poorten van de zon : oosten (opkomst) en westen (ondergang)

Hij bepaalt de loop van de maan en haar schijn gestalten :

Als de maan zich van de zon verwijdert mag ze groeien,

Als de zon de maan weer inhaalt, moet ze afnemen.

Hij schept tenslotte de mens :

Laat het bloed van KINGOE over de aarde vloeien en uit klei en bloed vormt hij de mensen.

Hij geeft de mensen als plicht om offers te brengen aan de goden, opdat de goden tevreden zouden zijn.

Hij laat een tempel bouwen in BABEL (=poort van god). Die tempel heet ESAGILA (= huis van de verheffing van het hoofd). Het is een huis voor de aardegoden (ANNOENAKI) en de drie grote goden ANOE, ENLIL, EA. fundament ligt in APSOE , top in hemel.

MARDOEK

In het begin der tijden was er alleen maar chaos. Alles vloeiende en stroomde ongevormd dooreen. Niets had een naam.

Toen groeide er in de chaos een gedachte: Moemmoe werd die later genoemd.

Langzaam groeiden er in de chaos ook twee goddelijke wezens, Apsoe en Tiamat. Apsoe was mannelijk en was zoet water. Tiamat was vrouwelijk en was de geest van het zoute water. Apsoe en Tiamat hadden nog geen eigen verblijfplaats, zij vloeiden voortdurend door elkaar. Uit Apsoe en Tiamat werden Lachmoe en Lachamoe geboren, later ook nog Ansar en Kisar. Ansar was de hemelruimte en Kisar was de aarderuimte. Uit deze twee werden drie goden geboren: Anoe, de hemelgod, Ea, de god van het water en Enlil, de god van de aarde. Anoe, Ea en Enlil wilden de schepping ordenen en moesten daarom strijden tegen Apsoe en Tiamat, die liever in de chaos wilden blijven. Anoe, Ea en Enlil wonnen de strijd.

Ea en Lachamoe verwekken de god Mardoek, de zonnegod met twee gezichten.

Tiamat laat in de chaos vele gedochten ontstaan en trekt daarmee opnieuw ten strijde tegen Anoe, Ea en Enlil. Die hebben schrik en vragen aan Mardoek om in hun plaats te gaan vechten. Mardoek wil dit enkel doen als de andere goden hem uitroepen tot oppergod. Zij doen dat, op een nieuwjaarsdag, in de kamer van de lotsbestemming. Maar eerst moet Mardoek bewijzen dat hij het scheppende woord bezit. Mardoek kan met het woord een prachtig tapijt laten verdwijnen en roept het daarmee ook weer terug. Hij krijgt een troon, een scepter en een bijl. Hij scheidt voor zichzelf nog een boog, een pijlkoker vol pijlen, een strijdswagen, de zeven winden, de orkaan en de bliksem. Daarmee trekt hij ten strijde tegen Tiamat. De gedochten vluchten weg en de winden blazen Tiamat op. Mardoek scheurt haar in twee, van de bovenste helft maakt hij de hemelkoepel, van de onderste helft maakt hij de aarde.

Hij scheidt nu de oceaan, die rondom en onder de aarde is.

Ea mag in de oceanen wonen, Enlil krijgt de aarde als woonplaats, en Anoe woont in de hemelkoepel.

Mardoek brengt nu de hele schepping in orde. Hij maakt de sterrenbeelden en beslist hoe de sterren moeten bewegen om niet verloren te lopen aan de hemel. Hij maakt twee poorten voor de zon. Hij maakt de maanden van het jaar. Hij bepaalt hoe de maan moet groeien en afnemen om de weken af te bakenen.

De goden willen nu ook mensen om hen te dienen en te aanbidden. Ze doden de god Kingoe en uit zijn bloed vormt Ea de mens. Nu prijzen en eren de goden Mardoek. De mensen bouwen voor hem een hoge toren in Babel: 'De Poort tot God' heet die toren.

Tekst: Ward Callens, 12 jaar

blad 5: Tijdschaal: van 5.000 vc tot 2.000 nc : zie jeugencyclopedia blz 692-693. Zie ook grote kaart op school met tijdschaal.

blad 6: HET TWEESTROMENLAND

De Sumerische cultuur: dictee en tekeningen

1. De Sumeriërs bouwden dammen om het water tegen te houden. Daardoor konden zij hun velden de hele zomer lang bevoeien.

tekening

2. Zij vormden uit klei stenen (tegels). Die werden eerst gewoon gedroogd in de zon, later ook gebakken en nog later geglazuurd.

tekening: gebouw

3. Kleitabletten werden ook gebruikt om op te tekenen. Later werden die tekeningen een soort schrift: HET SPIJKERSCHRIFT.

tekening en voorbeeld van spijkerschrift.

4. Rekenen. Om te tellen gebruikten de Sumeriërs de ABACUS. Zij konden alleen maar optellen en aftrekken. Ze leerden alle opgaven van buiten. Zij gebruikten het 60-delig getalstelsel.

tekening abacus en tekens van de getallen.

5. Astronomie. De Sumeriërs wisten al heel veel over de sterren. Zij hebben de 12 sterrenbeelden bepaald. Daardoor werden ook de 12 maanden van het jaar vastgelegd.

NISAN	ram
AJAR	stier
SIWAN	tweelingen
TAMMUZ	kreeft
AB	leeuw
ELUL	weegschaal
TESJRIT	maagd
ARACHSAMNA	schorpioen
KISLIMU	boogschutter
TEBET	steenbok
SJEBAT	waterman
ADAR	vissen

Ze kenden 5 planeten: EA: Mercurius
ISJTAR: Venus
SIN: Maan
MARDUK: Jupiter
ADAD: Mars
ANOE: Saturnus

6. De Sumeriërs maakten prachtige voorwerpen uit goud, zilver en LAPIS LAZULI. (LAZUURSTEEN).

tekening

7. Zij waren de eerste mensen die wetten maakten.
8. Zij waren de eersten die woordenboeken maakten en spellingregels opstelden.
9. Samen met het SCHRIFT is het WIEL de belangrijkste uitvinding: Het wiel werd ook door de Sumeriërs uitgevonden.

tekening

- 10 Om te drinken gebruikten zij een rietje.

tekening

opgave 7 : SPIJKERSCHRIFT

opgave 8 : kleitablet maken met spijkerschrift. (bijvoorbeeld de eigen naam, en naam van Gilgamesj en naam van Mardoek. Of een kleine tekst naar keuze)

1. Leraar vertelt het verhaal
2. Kinderen schrijven het verhaal. De belangrijkste namen en plaatsen staan op het bord. In drie kolommen

NAMEN VAN FIGUREN	NAMEN VAN GODEN	NAMEN VAN PLAATSEN
Gilgamesj	Aruru	Uruk
Enkidu		
jager		
meisje		
herders		
Chumbaba	Sjamasj	Cederbos
	Enlil	
Hemelstier	Ishtar	
leeuwen	Sin	Masjoe
schorpioenman		
schorpioenvrouw		
	Siduri	Water van de dood
Ursjanabi de veerman		
Utanapisjtjm		Dilmoen
	Nergal	

GILGAMESJ Verhaal

Gilgamesj : koning van Uruk
 voor 1/3 mens
 Voor 2/3 goddelijk
 Bouwde de muren en de porten van Uruk : 6 mijl lang en 900 halfronde torens
 Uit baksteen en geglazuurd (groen-blauw van kleur en schitterend als koper in de zon).
 Roept de mensen op met tromgeroffel, ook 's nachts om aan het werk te gaan
 Mensen klagen bij de moedergodin ARURU
 Aruru scheidt (uit klei en water) ENKIDU, man van de bergen.

Jager ontdekt Enkidu. Schrik. Vraagt zijn vader om raad. Stuur hem naar Gilgamesj.
 Gilgamesj stuurt een meisje mee om Enkidu te verleiden.
 Meisje spreidt mantel bij de rivier. Enkidu blijft 6 dagen en 7 nachten bij haar en heeft haar lief.
 De dieren vluchten daarna weg van Enkidu.
 Enkidu volgt het meisje naar de herders.
 Enkidu eet nu brood en drinkt wijn. Wordt vrolijk.
 Schuurt zijn haren van zijn lichaam af
 zalft zich met olie
 trekt kleren aan van een man
 pakt zwaard
 wordt nu hoeder van de kudde.

Een man komt namens Gilgamesj om Enkidu te halen.

Gilgamesj zegt dat hij van de goden het voorrecht heeft gekregen om de eerste huwelijksnacht bij de bruid door te brengen.

Enkidu woedend : ik zal de bewoners van Uruk ter hulp komen !

Gaat mee naar Uruk

Ontmoet Gilgamesj bij deur van de bruid.

Worstelen

Enkidu leeft bij Gilgamesj in zijn paleis. Verveling en verzwakking.

Gilgamesj stelt voor om Chumbaba in het cederbos te doden.

Enkidu verwittigt voor de macht en kracht van Chumbaba.

Gilgamesj zegt : mijn naam zal onsterfelijk zijn. Ik ben niet bang van de dood.

Enkidu wil ook onsterfelijke naam hebben bij de mensen.

Gilgamesj offert wit en zwart geitje aan Sjamasj, de zonnegod.

Sjamasj belooft te helpen met de hulp van de 8 winden : de grote wind

De noorderwind

De wervelwind

De storm

De vrieswind

De orkaan

De verschroeiende wind

De zandstorm

De smeden van Uruk maken vlijmscherpe zwaarden met gouden heft

Boog van wilgenhout

Bij HELDENMACHT

Vertrekken naar cederbos

na 200 mijl aten ze

na 300 mijl rustten ze

500 mijl legden ze af op 1 dag

trokken over 7 bergen komen bij POORT van het cederbos

Enkidu wil poort openduwen, maar zijn hand verlamt. Is bang, wil terugkeren.

Gilgamesj scheldt hem uit en samen trekken ze het woud in.

Gilgamesj velt met Heldenmacht een boom.

Chumbaba schreeuwt vanuit de verte

Enkidu verwittigt voor Chumbaba : hij ziet eruit als een leeuw

Met drakentanden

Zijn ogen verpletteren de bomen

Zijn aanval is als een storm

Chumbaba valt aan.

Gilgamesj smeekt hulp van Sjamasj

Sjamasj stuurt de 8 winden; die grijpen Chumbaba vast, hij kan niet meer bewegen.

Gilgamesj en Enkidu hakken 7 bomen om

Chumbaba weent van machteloze woede

“Ik zal je knecht zijn, laat me leven”

Enkidu geeft raad : spaar hem niet

Gilgamesj slaat Chumbaba met zwaard in de nek

Enkidu slaat de tweede slag
Gilgamesj derde slag : dood
G en E hakken hoofd Chumbaba af en tonen het aan ENLIL. Vanaf die dag is
Enlil hun vijand.

Gilgamesj en Enkidu terug naar Uruk.

Godin ISJTAR verliefd op Gilgamesj. Wil hem verleiden.

Lukt niet. Is woedend en vraagt aan ANU de HEMELSTIER om Gilgamesj te doden.

Strijd met de hemelstier.

Stier briest : kuil in de aarde, 100 mannen van Uruk dood

Stier snuift 2^e maal : 200 mannen dood in kuil

Snuift 3^e maal : 300 mannen dood in kuil.

Stier stormt op Enkidu af . Enkidu ontwijkt, springt op rug en grijpt de horens

Krijgt slag van de staart. Valt op grond. Grijpt de stier bij horens en staart om hem te bedwingen. Gilgamesj steekt zwaard tussen de halswervels. Stier dood.

Ishtar woedend op Gilgamesj boven poort van Uruk. Gilgamesj rukt rechterdij los en werpt die naar het hoofd van Ishtar.

Feest in Uruk

Slapen

Slaap en dromen van Enkidu : één van beiden moet sterven omdat ze Chumbaba en de hemelstier hebben gedood. : besluit van de goden : ANOE - ENLIL - EA. De vervloeking van het meisje. Enkidu sterft. Gilgamesj treurt bij hem. **Wil zelf niet sterven, wil eeuwig blijven leven.** Besluit om naar DILMOEN te gaan.

Reis naar Dilmoen

bergpas : leeuw, maangodin SIN. Kleren uit, mantel van leeuwenhuid.

Komt bij berg Masjoe: wachters aan de poort : SCHORPIOENMAN en SCHORPIOEN-VROUW.

Gaat door de donkere, koude berg en komt in de tuin der goden.

Gouden bomen

zilveren takken

bladeren van bergkristal

vruchten : kostbare juwelen, schitterend in de zon.

Ontmoet SIDURI, de schenkster van de goden. Maakt de wijn, woont bij de zee.

Siduri dacht dat Gilgamesj een moordenaar was en sluit zich op. Opent na bedreigingen en uitleg van Gilgamesj de deur en wijst hem de weg naar URS-JANABI.

Ursjanabi in bos langs de zee.

Gilgamesj vernietigt met zijn zwaard de stenen amuletten.

Ontmoet Ursjanabi die hem verwijt dat hij de amuletten vernietigd heeft en daardoor niet meer over de zee van de dood kan varen.

Gilgamesj moet dan 120 bomen hakken en er vaarbomen van maken. Strijkt ze in met PEK. Legt ze op het schip. Varen weg.

Over de oceaan met zeil. Daarna ZEE VAN DE DOOD : de vaarbomen. Water mag niet op de handen spatten. Komen net niet aan de overkant. Gilgamesj houdt eigen leeuwenhuid omhoog

als zeil. Bereiken zo Dilmoen.

UTANAPISJTIM en zijn vrouw zien hem komen

Gilgamesj vraagt hem geheim van het eeuwige leven.

Utanapisjtim vertelt het verhaal van de zondvloed :

de stad Sjurippak aan de Eufraat

De goden vinden dat de mensen te talrijk worden en teveel lawaai maken

Sturen zondvloed. Vooral ENLIL wil dat.

Ea waarschuwt Utanapisjtim: bouwt schip

60 x 60 meter

7 verdiepingen hoog

Alle diersoorten in kooien

Familie en ambachtslieden aan boord

Orkaan breekt los

Zelfs de goden vluchten voor de storm

Schip strandt bij berg Nisir

Laat duif los, keert terug

Laat zwaluw los, keert terug

Laat raaf los : vindt voedsel, blijft weg.

Brengt offer. Goden komen er als vliegen op af.

Isjtar draagt de halsketting van Anu (regenboog) als teken dat dit nooit meer zal gebeuren.

Hoe eeuwig leven krijgen ?

6 dagen en nachten wakker blijven

Gilgamesj valt al heel snel in slaap.

Vrouw van Gilgamesj bakt elke dag brood :

Brood 1 is hard

Brood 2 is taai als leer

Brood 3 is vochtig

Brood 4 is beschimmeld

Brood 5 heeft harde korst

Brood 6 is vers

Brood 7 is nog warm uit de oven.

Toen pas werd Gilgamesj wakker.

Gilgamesj wanhopig. Moet samen met Ursjanabi vertrekken (laatste reis van Ursjanabi).

Mag zich eerst wassen in de BRON VAN DE EEUWIGE JEUGD.

Wordt weer jong , zelfs de leeuwenhuid wordt een prachtige mantel.

Vrouw van Utanapisjtim wil hem geschenk geven.

LEVENSKRUID. Geeft nog 1 x de jeugd terug.

Maar is stekelig en snijdt !

Gilgamesj bindt stenen aan zijn voeten en duikt in de bron. Grijpt met 2 handen het levenskruid.

Vertrekken.

Terug door godentuin
terug door de berg Masjoe
komen bij Uruk.
Gilgamesj wil zich wassen in klein meer.
Legt mantel en kruid in het riet neer
SLANG kruipt uit water en riet en grijpt het levenskruid (daardoor eeuwig leven : legt oude
huid steeds af).
Terug in Uuk met lege handen

ISJTAR plant WILGENBOOM in Uruk om terugkomst van Gilgamesj te vieren. Wil er later
een troon en een bed uit laten maken; Na 10 jaar volgroeid.

Ze wil de boom vellen maar :

Een slang tussen de wortels (met nest)
De vogel des doods in de takken
Een duivel in de stam.

Gilgamesj moet de boom vellen.

Doodt de slang met bijl Heldenmacht
Vogel vliegt weg
Duivel verdween
Hakt boom om
Maakt er een TROMMEL van met 2 stokken
's nachts trommelt hij : bidt tot Enlil : niets

Bidt tot Ea : gaat naar NERGAL

Nergal opent de onderwereld

Schim van Enkidu stijgt op.

Omhelst en kust Gilgamesj

Wie sterft op slagveld wordt verzorgd

Krijgt zuiver water te drinken

Wie zonder offers wordt begraven, zwerft eeuwig
rond.

Laatste omhelzing.

Gilgamesj trekt door de straten van Uruk

allen knielen voor hem en vereren hem

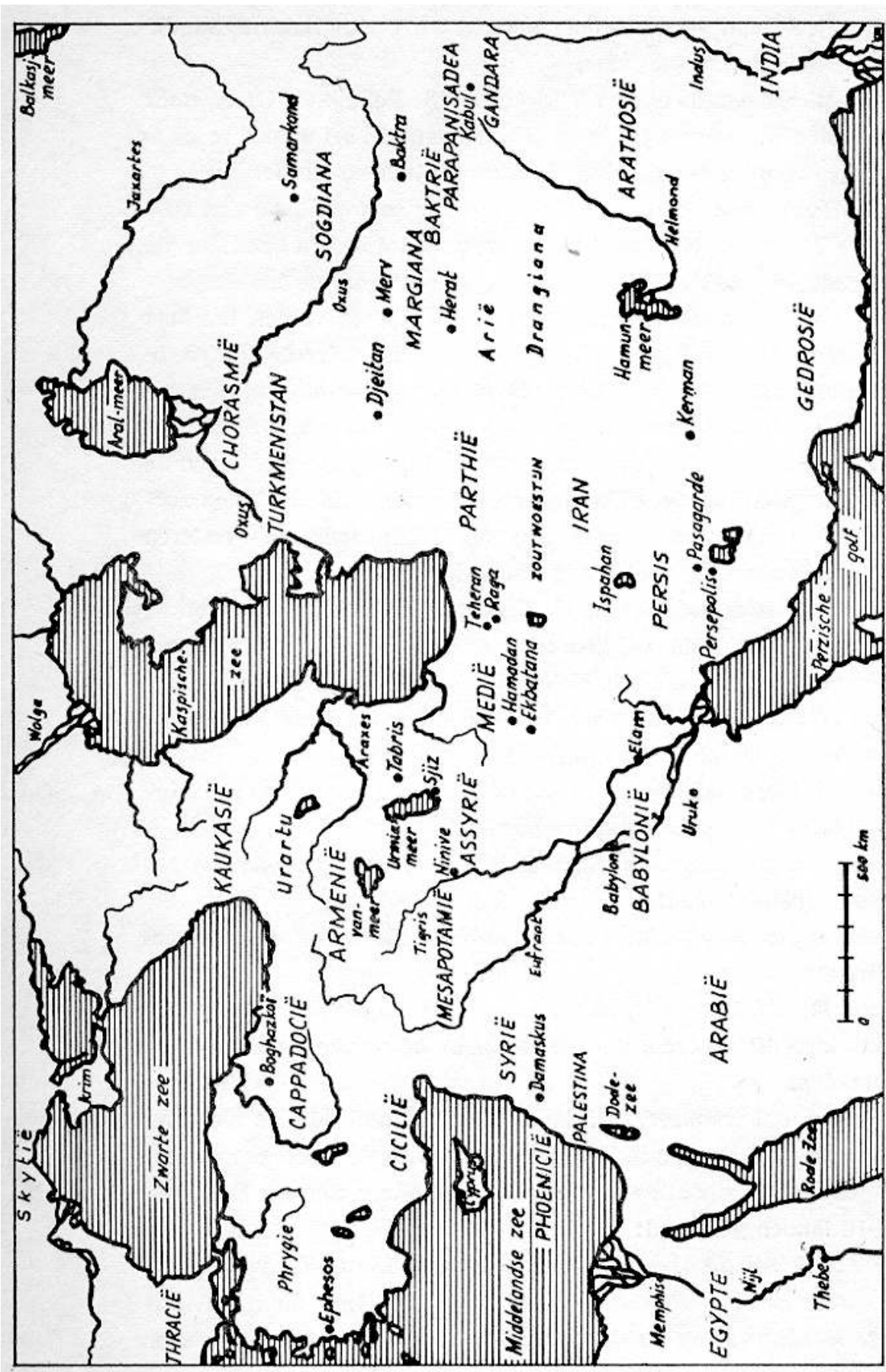
hij was voor 1/3 mens

hij was voor 2/3 goddelijk.

OPGAVE 10 : TEKENING VAN GILGAMESJ (verhaal of tekening van bord of boek)

OPGAVE 11 : kaart van Perzië : zie bord (of blas in map geschiedenis)

Geschiedkundige kaart naar Widengren.

OPGAVE 12 : Tekening Ahura Mazdao met onderstaande tekst

PERZIË

verhaal Zarathustra

De leer van Zarathustra is neergeschreven in de **ZEND AVESTA**.

Zarathustra was de zoon van DOEGHDOV : moeder. Tijdens haar zwangerschap was de GODDELIJKE ROEM (uit zon, maan, sterren afkomstig), de BESCHERMENDE GEEST en het STOFFELIJK LICHAAM van de profeet al gevormd.

De *Goddelijke Roem* was zo sterk dat het lichaam van de moeder licht uitstraalde. De demonen beweerden daarom dat Doeghdov een heks was. Daarom stuurde haar vader haar weg. Ze ging naar de familie **SPITAMA**, die haar liefdevol opnam. Ze huwde daar de zoon : POE-ROESJAP. Doeghdov was toen 15 jaar oud.

De *Beschermende Geest* (ziel) kwam vanuit de hemel en woonde in de takken van de HAOMA-plant. Daarin was het nest van twee vogels die net tevoren hun jongen hadden verloren door slangen. De Beschermende geest overwon de slangen en werd nu in het nest als een vogeljong gevoed.

Het *Stoffelijk Lichaam* (het gewone lichaam) is ontstaan doordat de moeder van Zarathustra melk van jonge koeien dronk die gevoed waren met planten die besproeid waren met speciaal regenwater, dat gezonden was door de goden van water en planten. (Choerdad en Amoerad) en door het sap van de speciale boom.

Toen Doeghdov in haar 5^e maand was, kreeg zij een visioen.

Ze droomde van een grote wolk waaruit allerlei gedierte te voorschijn kwam :

Draken,
Tijgers
Wolven
Slangen

die wilden het kind uit haar lichaam scheuren.

Doeghdov was onmachtig om iets tegen de monsters te doen, maar het kind in haar begon te spreken en troostte haar.

Toen ging de hemel open en ze zag een berg van licht, en de monsters vluchtten weg, behalve de wolf en de panter.

Toen kwam uit de lichtberg een stralend mooie jongeling ,

in zijn linkerhand droeg hij een staf

in zijn rechterhand een boek.

De jongeling hief zijn staf op en de wolf en de panter vluchtten weg.

Een droomuitlegger kon de droom niet direct verklaren, maar na drie dagen vertelde hij aan Doeghdov dat haar kind een man van grote betekenis zou worden. Hij zou wel veel leed en tegenstand ondervinden, maar uiteindelijk zou hij alles overwinnen. De staf en het boek betekenen dat hij een profeet van god zou worden.

De geboorte van Zarathustra

alle levende wezens verheugden zich over zijn komst.

Rondom het huis was een groot licht, zo helder alsof het leek dat de zon niet onderging in de nacht.

De boze demonen wilden het huis aanvallen, maar de goede geesten (engelen) hielden hen tegen. Toen lachte het pasgeboren kind luid. En het sprak :
“Gelijk de wil van Ahura Mazdao is, zult gij Vohu Mana (leider van de goede geesten) de leider van alle stervelingen zijn.”

Als iemand zijn hand op het hoofd van het pasgeboren kind legde, werd die hand er door de trillende hersenen afgeschud. (dat vertelt Plinius)

Koning Duravisarun, die ook de leider van de toverpriesters was, kwam het kind bezoeken. Hij trok zijn dolk en wilde toesteken om het kind te doden. Maar zijn hand verlamde en hij moest beschaamd weggaan.

De vader (volgens anderen : de tovenaars) van Zarathustra wil zijn zoontje al snel doden. Bracht hem naar de woestijn temidden van brandbare takken. Tracht hem in het vuur te verbranden maar het kind bleef rustig slapen in het vuur en het vuur raakte hem niet. Zet het voor een kudde aanstormende runderen, maar de eerste stier gaat wijdbeens over het kind staan en beschermt het zo. Zet het op de weg van op hol geslagen paarden, maar : een hengst beschermt het kind. Laat hem in de wildernis achter, maar : een wolvin neemt hem mee en laat hem voeden door een ooi (in boek Van Bemmelen zijn het twee koeien).

Toen Zarathustra 15 jaar was, werd er een groot feest gegeven, waarop ook de koning en de toverpriesters waren uitgenodigd. Zarathustra sprak daar en zei dat hij zich zou inzetten om hen te bestrijden. De koning was kwaad en sprong te paard en reed zo snel als hij kon weg. Onderweg viel hij van zijn paard en stierf.

Toen hij 21 jaar was, ging hij in de woestijn in een grot in een berg en leefde er 7 jaar lang zonder te spreken. Daar sprak Ahura Mazdao tot hem . Toen hij 30 was, had hij de hoogste leer vernomen en trok hij de wereld in om de nieuwe godsdienst te gaan verkondigen.

Als Zarathustra later zijn leer verspreidt, komt hij aan het hof van koning VISJTASPA. De priesters proberen zijn godsdienst te bestrijden, maar moesten toegeven dat de leer van Zarathustra hun leer overtrof. De koning was wel ingenomen met zijn leer. De priesters waren toen jaloers en smeedden en samenzwering tegen Zarathustra. Ze kochten de bewakers van zijn husi om en verborgen allemaal onreine zaken (zoals honden- en kattenkoppen) tussen zijn kleren. Toen gingen ze naar de koning en zeiden dat Zarathustra een leugenaar en een valse profeet was. Toen de koning de bewijzen zag, liet hij Zarathustra in de gevangenis gooien. Nu gebeurde het in die dagen dat het zwarte lievelingspaard van de koning een ongeluk kreeg : de benen waren in het lijf geschoten. Iedereen was ontsteld en daardoor vergaten ze Zarathustra op tijd eten te geven in zijn gevangenis. Toen hij later dan toch te eten kreeg, vroeg hij wat de oorzaak was en de bewakers vertelden hem van het ongeluk. Zarathustra vraagt hen om de koning te melden dat hij het paard kan genezen, op voorwaarde dat hij en zijn vrouw de nieuwe godsdienst van hem overnemen. Zo gebeurt en Zarathustra geneest het paard van de koning en komt daardoor weer vrij.

De koning aanvaardt de nieuwe godsdienst en verlangt 4 dingen. Maar Zarathustra zegt dat hij die niet alle vier aan één persoon kan geven, maar wel aan 4 verschillende personen.

Koning drinkt hamoa-sap en ziet zichzelf in de hemel.

Zoon van de koning drinkt melk waardoor hij onsterfelijk wordt
een andere zoon een granaatappel en wordt onoverwinnelijk
een minister verkrijgt wijsheid dankzij het opsnuiven van parfum

De leer van Zarathustra wordt later opgenomen in de Mithras mysteriën. Mithra betekent :
“verbond, afspraak, overeenkomst). Mithra is de zonnegod. Zijn feest wordt gevierd op de
herfstevening (21 september). De leer van Mithra kwam via de Romeinse soldaten naar West-
Europa. Heiligdommen van Mithra zijn nog in onze streken te vinden, bv in Tienen. Vele
gebruiken uit de katholieke kerk gaan terug op gebruiken van de Mithras-cultus en daardoor
ook op Zarathustra.

Over de geboorte van Mithra : zie Rinkkrant 414 (jaargang 4, nr 14 van 15 december 2002)

Mithra werd geboren uit de stenen in een grot. Daar werd hij door herders begroet. Hij
werd geboren op 25 december, bij de winterzonnwende. Mithra wordt elk jaar opnieuw
geboren uit steen, zoals de lichtflits uit de vuursteen ontspringt.

Daarom wordt de eredienst van Mithra in crypten, grotten of hutten gehouden. Mithras-
crypten zijn nog in België, Duitsland, Frankrijk en Italië te vinden.

De eredienst verspreidde zich snel via de Romeinse legioenen over Noord-Afrika en Europa.
Drie eeuwen lang bestond het Mithraïsme naast het christendom. Na 400 NC verdwijnt de
eredienst in Europa. In Azië verdwijnt hij in de tweede helft van de 7^e eeuw door de
veroveringen van de islam.

DE LEER VAN ZARATHUSTRA

1. ZARATHUSTRA (= Goudster) vertelt aan de Perzen dat er een voortdurende
strijd is tussen de geest van het licht en de geest van de duisternis.
De lichtgeest heet: AHURA MAZDAO
De duistere geest heet: ANGRU MAINJU.
Later noemen ze hen ook: ORMUZD (goede geest) en AHRIMAN (kwade
geest)

Tekening van Ahura Mazdao

2. De mens moet de lichtgeest volgen. Hoe doet hij dat?

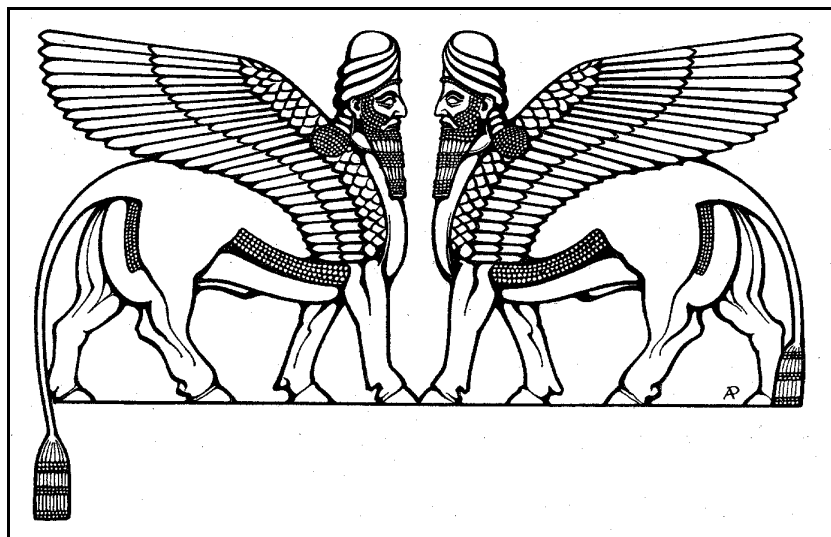
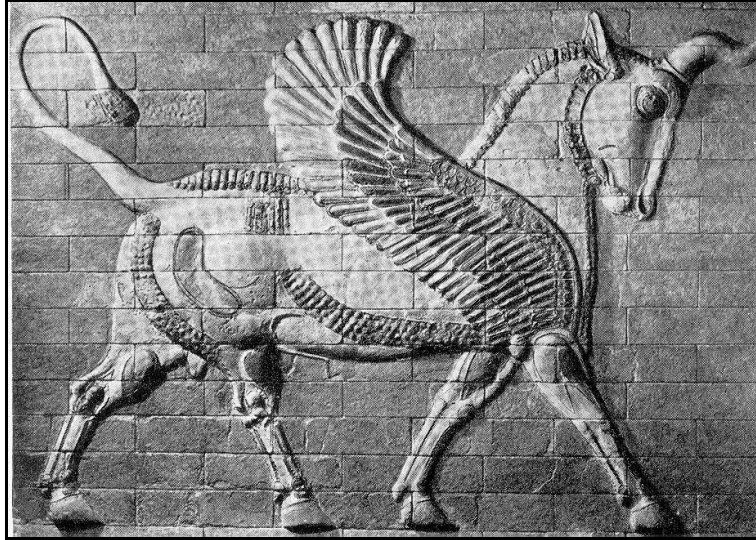
Door de aarde te bewerken,
Door planten te kweken
en door het houden van dieren.
De lichtgeest woont op aarde in het vuur,
daarom moet er altijd vuur branden.

3. Wat hebben wij nu nog bewaard van Sumerië en Perzië?

- Het kweken van dieren : paarden, runderen, schapen, geiten, enz...
 - Het maken van boter, kaas, enz...
 - Het kweken van graan: gerst, gierst, tarwe, rogge, haver, enz...
 - Het kweken van sappige, zoete vruchten: appels, peren, kersen, PERZiken, enz...
 - Het kweken van groenten: prei, ui, look, selder, enz...
 - Het kweken van bloemen: tulpen, lelies, narcissen, enz...
 - Het schrift
 - De 12 maanden
 - De indeling van de dag in 12 uren. (Tegenwoordig in 2 x 12 uren verdeeld)
 - De dagen van de week (zie Mithra : de zeven planeten werden gevierd op de zeven dagen van de week. Dankzij hem vieren wij nu de zondag nog steeds - vroeger als eerste dag van de week, nu als laatste dag van de week).
 - De 4 weken in een maand (hangt samen met Nieuwe Maan-Eerste Kwartier-Volle Maan- Laatste Kwartier).
- S het Kerstfeest
S het geloof in engelen (Amesha Spenta) en duivels (Daeva)
- Astronomie en astrologie
 - Rekenkunde
 - Bouwkunst
 - Geld
 - Wetten
 - Edelsmeedkunst
 - Het wiel
- een van de zeven wereldwonderen bevond zich in Perzië : DE HANGENDE
TUINEN VAN BABYLON

Uitdrukkingen :

Het is een wet van Meden en perzen
Hij is zo rijk als Croesus

Assyrisch
tegelwerk

VIDEVDAT

wet tegen de duivels
uit de ZEND-AVESTA
uit

De Gatha's van Zarathustra

Zo sprak Zarathustra:

**"Schepper van de aardewereld, reine geest,
Hoe groeit de reinheid volgens uw wet ?"**

Toen antwoordde Ahura Mazdao:

**"Wanneer men ijverig graan verbouwt,
O, heilige, Zarathustra.**

**Wie de vruchten des velds kweekt,
Hij bevordert de reinheid
Evenals met honderd,
met duizend,
met tienduizend gebeden.**

**Wanneer de vruchten komen,
sissen de deva's**

**Wanneer de halmen groeien,
huilen de deva's**

**Wanneer er dikke aren zijn,
vluchten de deva's,**

Zij vluchten ter helle als gesmolten ijzer !"

Marmereen beeldengroep met de god Mithra die de stier doodt. Rome, waarschijnlijk tweede eeuw n.Chr.

Marmer reliëf gevonden in Londen:

In het midden de stierdodende Mithra met de twee dadophoren, omgeven door de 12 tekens van de dierenriem; in de onderste hoeken de winden en in de bovenste Sol en Luna, zon en maan. Opmerkelijk is de voorstelling van de bovenste boog van de dierenriem met de lichttekens van de Maagd tot en met de Ram.

(Atasj Nyajesj 7)

Keerzijde van een munt van de eerste koning der Sassaniden, Ardasjir I (ca. 224-242 n.Chr.). Het brandende altaar is het symbool voor het Zoroastrianisme, de staatsreligie van de Sassaniden.

Opdracht 14

DE PERZISCHE KONINGEN

“De koning der koningen”

KUROS (Cyrus)

6^e eeuw vc

verover het rijk van Croesus (Kroisos) in Lydië en de Griekse steden.

Verover Turkestan en de Indusvallei.

Verover Babylon en Kanaän en Fenicië.

Zijn zoon Kambuses verover Egypte

De koninklijke weg 2400 km lang van Susa en Persepolis naar Sardes

Leger van onsterfelijken : 10.000 soldaten : als er een sterft wordt die onmiddellijk vervangen.

Maakt gouden munten.

Graf van Kuros is zeer bekend. (in Behistoen)

DAREIOS (Darius)

6e-5e eeuw voor Christus

Wilde het Perzische Rijk nog uitbreiden. Komt in oorlog met de Grieken. Nederlaag in MARATHON (490 vc)

Wat herinnert nog aan de Perzische koningen ?

UITDRUKKING : Dat is een wet van Meden en Perzen.

Zo rijk als Croesus

Een van de zeven wereldwonderen uit de oudheid : de hangende tuinen van Babylon.

GEBOORTE EN JEUGD VAN KYROS

Eens droomde Astyages, de koning der Meden, dat zijn dochter waterde en dat daardoor zijn eigen stad en vervolgens zelfs geheel Azië werd overstroomd. Terstond raadpleegde hij de magiërs die zich bezighielden met het uitleggen van dromen. Wat hij van hen hoorde, maakte hem hevig ongerust. Daarom gaf hij zijn dochter niet ten huwelijk aan een aanzienlijke onder de Meden, maar aan een eenvoudig man uit het volk der Perzen. Die man heette Kambyses en was afkomstig uit een fatsoenlijke familie met een rustig karakter.

Nog geen jaar later had Astyages weer een droom : hij droomde dat uit de schoot van zijn dochter een wijnstok groeide die heel Azië overschaduwde. Hij raadpleegde weer de droomuitleggers die hem vertelden dat zijn dochter zwanger was en dat het kind ooit over heel Azië zou heersen. Daarom liet Astyages zijn dochter terugkeren uit het land der Perzen (waar ze samen met haar man Kambyses woonde). Hij wilde zijn dochter namelijk dicht bij hem hebben om het kind te doden zodra het werd geboren.

Toen het kind werd geboren en Kyros werd genoemd, liet hij Harpagos, een man uit zijn eigen familie in wie hij heel veel vertrouwen had, komen. Hij zei : “Harpagos, ik ga u een opdracht geven die je met de allergrootste zorg moet volbrengen. Betrek er geen andere mensen bij, want dat zou kwalijke gevolgen kunnen hebben. Neem het kind mee naar huis, dood het en begraaf het.”

Harpagos antwoordde : “Koning, nog nooit heb ik aanleiding gegeven tot ontevredenheid. Ik zal ook deze taak volbrengen zoals u het mij opdraagt.”

Astyages liet de kleine Kyros halen, kleepte het kind als voor een begrafenis en gaf het mee aan Harpagos.

Harpagos nam het mee naar huis en vertelde aan zijn vrouw uitvoerig wat Astyages hem had opgedragen. Zijn vrouw zei : “En wat ben je nu van plan te doen ?” Harpagos antwoordde : “Zeker niet wat Astyages heeft gevraagd. Ik wil niet aan dit plan meewerken en ik zal mij niet lenen voor deze moord. En wel om verschillende redenen. Dit kind is aan mij verwant, en bovendien is Astyages al oud en heeft hij geen zonen. Waarom moet hij zich dan zorgen maken over zijn koningschap ? Bovendien, als Astyages sterft, zal zijn dochter de troon erven, en als zij verneemt dat ik de moordenaar ben van haar kind, dan zal ik er niet goed van afkomen. Nee, als dit kind moet sterven, dan moet dat gebeuren door mensen van Astyages’ volk en niet door mij of iemand uit mijn geslacht.”

Harpagos stuurde daarop een boodschapper naar de herder die de kudde van Astyages hoedde. Die herder heette Mithridates en was gehuwd met een slavine die Kyno heette, wat hond of teef betekent. De streek waar de herder de kudde hoedde lag ten noorden van de stad Ecbatana.

Toen de herder van de boodschapper hoorde dat Harpagos hem riep, kwam hij onmiddellijk. Harpagos zei : “Astyages heeft opdracht gegeven om dit kind mee te nemen en het op de eenzaamste plek in de bergen neer te leggen, zodat het vlug zal sterven. Doe je niet wat Astyages je opdraagt, dan zal hij je op de meest verschrikkelijke manier doden. En ik moet toezien op de uitvoering van dit bevel.”

De herder nam het kind mee en ging ermee naar huis.

Nu was het toevallig zo dat zijn vrouw niet die dag een kind kreeg, maar het kind was dood geboren. Toen zijn vrouw het kleine kind in de armen van haar man zag en hoorde wat hij ermee moest doen, smeekte ze hem om het kind niet te doden, maar het aan haar te geven. Ze zei : “Neem ons dode kind mee en leg dat in de bergen. Niemand zal je dan kunnen verwijten

dat je niet gedaan hebt wat de koning je opgedragen heeft. En voor ons is het ook een goede zaak : we zullen een eigen levend kind hebben en ons eigen kind zal een koninklijke begrafenis krijgen. Zo zal iedereen tevreden zijn.”

Mithridates nam zijn eigen dode kind, wikkelde het in de kleren van de koninklijke baby, legde het in de mand en bracht het naar een eenzame plek in de bergen. Twee dagen later liet hij een van de knechten naar de plek in de bergen gaan en daar de wacht houden. Zelf ging hij terug naar Harpagos en vertelde hem dat hij het bewijs kon leveren dat Kyros dood was. Harpagos stuurde zijn meest betrouwbare wachters met de herder mee en die brachten het dode kind naar Harpagos terug. Die liet toen een plechtige begrafenis houden.

Nu groeide Kyros (onder een andere naam) op bij de herder Mithridates.

Toen hij 10 jaar was gebeurde er het volgende. De kinderen waren aan het spelen. Ze kozen een koning en die moest bevelen wat de anderen moesten doen. Kyros werd gekozen en gaf verschillende opdrachten aan de kinderen. Ook aan een van de zonen van een belangrijk man van de Meden, die verwant was aan de koning. Die zoon wilde echter niet doen wat Kyros hem had opgedragen, want hij weigerde bevelen van een Pers uit te voeren. Daarop gaf Kyros de andere kinderen de opdracht om de zoon van de Meden vast te grijpen en hem een stevig pak zweepslagen te geven. Zo gebeurde. De zoon ging zich daarop bij zijn vader beklagen. De vader trok naar koning Astyages en vertelde wat er was gebeurd.

De koning liet de herder en zijn zoon komen om hen te bestraffen. Hij vroeg aan Kyros : “Heb jij, zoon van een slaaf, het gewaagd de zoon van een man die bij mij in hoog aanzien staat, te mishandelen ?” Kyros antwoordde : “Ik had het volste recht dat te doen. De kinderen hadden mij tot koning aangesteld omdat ze mij daarvoor het meest geschikt vonden. Alle kinderen deden wat ik hen opdroeg, maar deze niet, hij was ongehoorzaam en onhandelbaar. En daarvoor heeft hij zijn verdiende loon gekregen. Als ik daarvoor moet gestraft worden, welnu, hier ben ik !”

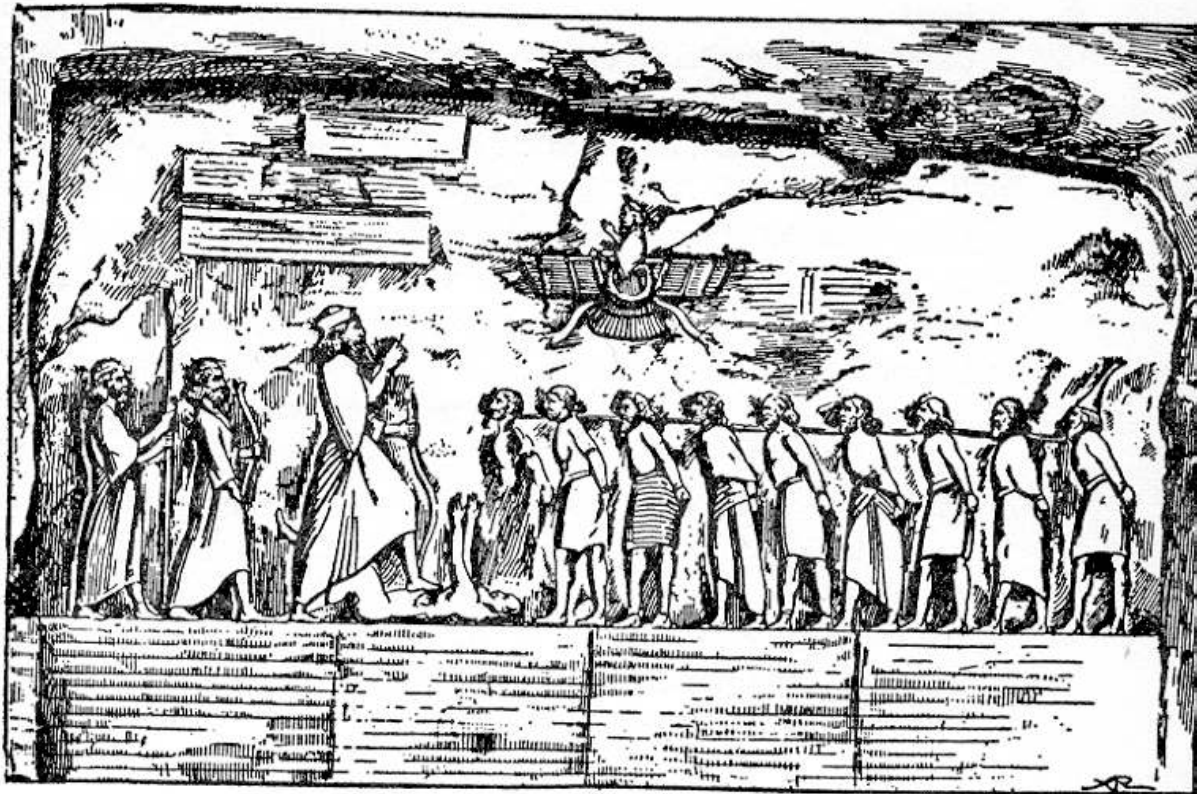
Terwijl Kyros zo sprak kreeg de koning opeens het gevoel dat hij dat kind kende. Hij meende bepaalde familietrekken in hem te herkennen. Ook zijn houding en zijn antwoord wezen erop dat hij geen gewoon slavenkind was. Deze jongen was bovendien net zo oud als zijn eigen kleinkind zou geweest zijn, mocht het nog leven. Hij kreeg de tranen in zijn ogen toen hij begon te vermoeden wat er was gebeurd. Hij stuurde iedereen weg, behalve de herder en vroeg hem uit. De herder bleef echter volhouden dat het zijn eigen zoon was. Toen de koning het bevel gaf om de herder naar de folterkamer te brengen, begon de herder de waarheid te vertellen.

Nu was Astyages woedend op Harpagos en liet hem bij zich roepen. Hij zei : “Harpagos, op welke wijze heb jij eigenlijk dat kind van mijn dochter gedood ?” Harpagos had bij het binnenkomen de herder gezien en wist dat alles was uitgekomen. Dus wilde hij geen leugens vertellen, maar sprak de waarheid. Astyages luisterde en probeerde zijn verontwaardiging te verbergen door juist heel vriendelijk te doen en te laten zien dat hij blij was met de afloop en gelukkig omwille van het feit dat zijn kleinzoon toch nog leefde. Harpagos geloofde de koning en knielde voor hem neer. De koning zei : “Stuur uw eigen zoon naar mij, hij zal de speelgenoot worden van mijn kleinzoon. En hierbij nodig ik u uit om met mij straks aan de feestdis te zitten”

Harpagos ging snel naar huis, blij met de gelukkige afloop. Snel stuurde hij zijn zoon, die ongeveer even oud was als Kyros, naar de koning. De koning echter liet de jongen vastgrijpen, slachten en roosteren zoals het andere vlees. Toen die avond het feestmaal werd gehouden zat Harpagos bij de koning aan tafel. Ieder kreeg schalen vol stukken vlees schapenvlees voorgezet, maar bij Harpagos werd de schaal met het vlees van zijn eigen zoon gezet.

Opdracht 15 : kleifiguur van AHURA MAZDAO

OPGAVE 16 kaart van Indië

wat moet er op staan ?

- Himalaya
- Ganges
- Brahmaputra
- Grote rivieren
- Vruchtbare vlakten met rijstvelden
- Woestijnen (Kreeftskeerkring !!)
- Tropische oerwouden (bv teak, ebbenhout)
- Zeeën
- Kusten met palmbomen

Beschrijven :

- Klimaat : subtropisch Buitengewoon weelderige plantengroei.
- Droge zomers, en stofregens
- Regentijd is een heerlijk seizoen.
- De mensen verkiezen de nacht om te leven : koeler. Daardoor ook meer verbonden met maan en sterren dan met de zon.
- Vruchtbaar land : vruchten, groenten, kruiden, suikerriet, rijst en tarwe, thee, peper, katoen, enz.
- Dieren : olifanten, tijgers, panter, apen, pauwen, slangen
- Veeteelt : schapen, runderen,

OPDRACHT :

- Lees in de jeugencyclopedia
- Blz 261-266

OPGAVE 17 : tekening Brahma en Manu

OPGAVE 18: tekst over de zeven Rishi's : zie verhaal in boek

LINDHOLM DAAN, AAN DE BRON VAN DE GANGES blz 15 (Hoe de sterrenbeelden Wagen en Slang zijn ontstaan)

De kinderen luisteren eerst naar het verhaal

Dan schrijven ze de namen over van het bord

Dan schrijven ze het verhaal zelf. (reconstrueren van het verhaal)

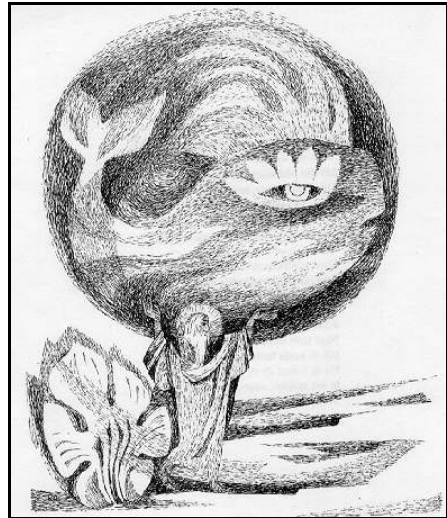
Namen :

INDRA	KONING DER GODEN
VRITRA	AANVOERDER VAN DE DUIVELS EN DEMONEN
7 RISJI'S	HEILIGE WIJZEN
LOTUS	BLOEM
NAHOESJA	KONING
SATSJI	VROUW VAN INDRA
AGNI	GOD VAN HET VUUR
WAGEN	STERRENBEELD GROTE BEER
SLANG	STERRENBEELD DRAAK

OPGAVE 19 : INDIA

Zie apart bestand : 2002-11-24 geschiedenis India Manu Brahma, de zondvloed.

De zondvloed

Brahma, de vader van alle wezens, schepper van al het zijn, had zich ter ruste begeven. Toen hij al in diepe slaap was, stroomden nog steeds de heilige toverwoorden van de Veda over zijn lippen. Stil slopen demonen naderbij, pakten ze weg en met het gestolene richtten zij al gauw groot onheil aan. Toen Brahma ontwaakte, besloot hij een machtige watervloed over de aarde te zenden om haar weer schoon te wassen van al het kwaad.

Nu leefde er op aarde een wijze en vrome man, Manu. Hij was koning over een klein volk. Hij oefende zich in strenge zelftucht: hij was gaan staan aan de oever van de zee op één been, met zijn armen omhooggestrekt en zijn blik onafgebroken gericht op een punt in de verte. Jaar in jaar uit stond hij zo.

Op een dag kwam er een klein visje naar de oever gezwommen. Er gebeurde een wonder: Manu kon horen wat het visje zei: "Grote koning, zei het, ik ben in nood, want in zee verslindt de ene vis de andere en nergens zijn de kleine veilig voor de grotere. Red mij, rechtvaardige koning, dan zal ik je later ook redden als je in nood bent."

Manu zei: "Hoe zou ik je kunnen redden?"

De vis antwoordde: "Haal me uit het water."

Manu tilde het visje behoedzaam uit de zee en legde het op het met schelpen overdekte strand. Toen vulde hij een schaal met water en deed de vis erin. Onmiddellijk begon de schaal een zacht lichtschijnsel te verspreiden, alsof het opeens volle maan was geworden.

Het visje begon te groeien en weldra werd de schaal te klein voor hem. Manu deed hem in een grotere kom, maar het duurde niet lang of ook deze werd te klein. Steeds grotere kommen moesten worden aangedragen om de vis te kunnen bevatten en tenslotte moest hij in een vijver worden gedaan. Toen hij daarin was, groeide hij nog steeds door. Iedere dag werd hij mooier. Zijn ogen leken op lotusbloemen en zijn lichaam, dat glansde als parelmoer, verspreidde een hemelse geur.

Het duurde niet lang of de vijver werd ook te klein voor de vis en Manu moest hem naar de brede, rustig voortstromende rivier brengen. Hoe groot de vis ook was, om te dragen was hij zo licht als een veertje. De vis bleef maar doorgroeien, de wijde rivier werd te smal voor hem en uiteindelijk moest Manu hem weer naar de zee terug-

brengen.

Al die tijd had de vis niet gesproken. Maar nu de golven hem omspoelden begon hij weer te spreken: "Je hebt gevonden waarop je je blik gericht hebt. De lange beproeving, waaraan je je had blootgesteld, heb je feilloos doorstaan. Daarvoor zal je beloond worden. Luis-ter: Er zijn moeilijke tijden in aantocht. De gehele aardbol zal in beweging komen en bergen en dalen zullen door een geweldige overstroming worden geteis-terd. Geen muur of stormdam zal de vloed kunnen keren. De wolken van de hemel zullen naar beneden komen en de aarde met alles wat erop is zal ten onder gaan. Jij moet echter een stevig schip bouwen en het van alle benodigdheden voorzien voor een lange tocht. Vul het met zaden en granen, van elke soort één, en als de dag van de grote vloed is aangebroken, vaar dan weg, tesamen met de zeven heilige leraren der wijsheid. Kijk dan naar mij uit, ik zal voor de kust heen en weer zwemmen. Aan een grote hoorn zul je mij herkennen. Slinger dan zonder dralen een touw om mijn hoorn, zodat ik jullie over de zee naar een ver land kan brengen. Manu had aandachtig geluisterd en zei: "Wonderbaarlijke heerser over de golven, wat gij hebt bevolen, zal ik gehoorzaam doen." Daarna ging hij heen, bouwde het grote schip zoals de vis had gezegd en be-reidde alles voor.

Toen nu de dag van de grote regen, vol donder en bliksem, was aangebroken, ging hij aan boord met de zeven heilige leraren. De wateren begonnen te stijgen en Manu keek uit over de watervlakten om te zien of hij de vis kon ontwaren. En zie, als een berg kwam de vis uit de zee opduiken, ge-

makkelijk te herkennen aan de hoorn. Toen slingerde Manu het touw om zijn hoorn. Pijlsnel schoot de vis vooruit en trok het schip achter zich aan. Nu eens voerde de tocht hoog over de toppen van de golven heen, dan weer ging het laag door de aller-diepste golfdalen. Het schip was afwisselend omgeven door witte nevels en pik-zwarte wolken, het werd getart door storm-vlagen en striemende regenbuien, terwijl er overal rondom monsters opdoken uit de golven.

Maar dat alles kon het schip niet deren. Manu stond daar temidden van woelige golven en spattend schuim en keek onafgebroken naar het glanzende spoor van de vis. Jarenlang duurde de tocht, totdat de hemel weer wat lichter begon te worden. De wereld klaarde op en de top van een berg kwam in zicht. Hieraan bond Manu zijn schip vast. De wateren begonnen te slinken en na verloop van tijd konden allen behouden aan land gaan.

Nu pas herkenden zij wie al die tijd in de gedaante van de vis was schuilgegaan. Het was Brahma. Hij sprak: "Door Manu moeten alle schepselen opnieuw worden gevormd, ieder volgens zijn aard, zoals het door mij is bepaald. Door strenge zelftucht en een nederig gemoed zal hem dat grote werk wel lukken."

Zo geschiedde.

De wereld kwam weer tot leven en kreeg weer kleur. Geurende bloemen kwamen uit de meegebrachte zaden en ontelbaar veel kruiden ontsproten aan de nu weer groene aardbodem.

OPGAVE 20 : INDIË

De schuingedrukte teksten niet overschrijven. De bladschikking mag vrij gekozen worden.

INDIA

In de vallei van de **INDUS** ontstaat er rond **2.500** voor Christus een bloeiende beschaving. Vele eeuwen lang houdt deze beschaving stand, en gaat over in een cultuur die we kennen vanwege de taal, die verwant is aan onze taal: het **SANSKRJET**.

Vele woorden uit het Sanskriet zijn in het Nederlands terug te vinden, bijvoorbeeld :

SANSKRJET (OUDINDISCH)	LATIJN	NEDERLANDS
pitar	pater	vader
matar	mater	moeder

Volgens de legende is **MANU** de stichter van het Indische volk.

Bij **MANU** waren **7** heilige mannen: de **7 HEILIGE RISHI'S**

Lees de legende van de vis

Manu en de Rishi's verdeelden het Indische volk in **4 KASTEN**:

De BRAHMANA	priesters en leraren	zij zijn het gelaat van Brahma.
De KSHATRIYA	koningen, edelen, soldaten	zij zijn de armen van Brahma
De VAISYA	kooplui en ambachtslui	zij zijn de heupen van Brahma
De SUDRA	boeren en dienaren	zij zijn de voeten van Brahma

De mensen die tot geen van deze vier kasten behoorden waren **PARIA'S**, verworpenen.

Er waren **3** hoogste goden:

BRAHMA	DE SCHEPPER
VISHNU	DE BEHOEDER
SHIVA	DE VERNIETIGER, VOLTOOIER en VERNIEUWER

VISHNU

SHIVA

OPGAVE 21 : KRISJNA (leestekst)

OPGAVE 22: TEKENING KRISJNA

OPGAVE 23 : leestekst. DE LEGENDE VAN BOEDDHA

(blad 11)

Zie tekst apart (14 bladzijden met tekening)

Probeer de antwoorden steeds met eigen woorden te geven, dus niet de tekst letterlijk over-schrijven.

Wat is een bodhisattva ?

Hoe heet het paard van Boeddha en wat gebeurt ermee als Boeddha uit zijn paleis is weggegaan?

Waar is koningin Maya als de bodhisattva haar lichaam binnengaat? Waarom is ze daar?

Met welke bloem vergelijkt men de Boeddha ?

Vertel iets over de wonderen die er gebeurden bij de geboorte van de Boeddha ?

Wie is Asita ? Vertel in een paar zinnen wie hij is, vanwaar hij komt en wat hij in het verhaal doet.

Wat gebeurt er als de jonge boeddha in de tempel wordt gebracht?

Hoeveel maand was de koningin zwanger toen Boeddha geboren werd ?

Hoe kiest Boeddha zijn bruid?

Boeddha gaat viermaal een rijtoer maken. Telkens ontmoet hij mensen die hij eigenlijk niet had mogen ontmoeten. Beschrijf in de juiste volgorde wie hij ontmoet.

Als een bodhisattva naar de aarde afdaalt, moet hij op een héél bepaalde manier in het lichaam van zijn moeder komen. De goden zijn het er niet over eens, ze hebben verschillende meningen. Geef 6 verschillende meningen.

Tegen wie voert Boeddha zijn laatste geestelijke strijd. Vertel iets over die strijd.

OPGAVE 24 : BOEDDHA : tekening en NIKKO-AAPJES (tekening)

OPGAVE 25 : DE INDISCHE VERMENIGVULDIGING

De laatste belangrijke innovatie die in die tijd door Indiase rekenkundigen werd geïntroduceerd, was de zogenoemde gelosia-vermenigvuldiging. *Gelosia* is Italiaans en betekent 'raamwerk'; het is hetzelfde woord waar ons woord 'jaloezieën' van is afgeleid. Nadat de methode in de 12e eeuw was uitgevonden, werd hij verbreid naar China en naar de wereld van de moslims vanwaar hij in de 14e eeuw Italië bereikte. Hieronder volgt een voorbeeld van de gelosia-vermenigvuldiging.

		4	5	6	
	6	0	4		
4	1	2	2	4	4
	2	5	8		
3	1	1	1	8	0
	1	5	5		

Links buiten de tabel wordt het eerste getal van de vermenigvuldiging, 34, van beneden naar boven geschreven, en boven de tabel het tweede getal, 456, van links naar rechts. Dan worden de enkele getallen van links naar rechts en van boven naar beneden met elkaar vermenigvuldigd waarbij het tiental onder de diagonale lijn wordt gezet, en het enkele getal erboven. Het eerste is dus $4 \times 4 = 16$, het tweede $4 \times 5 = 20$, enzovoort. Dan worden de getallen die schuin onder elkaar aan dezelfde kant van een doorlopende diagonaal staan, bij elkaar opgeteld. We moeten rechtsboven beginnen; daar komt naast de tabel eerst een 4, daaronder een 0 ($0 + 2 + 8$ en 1 bewaren voor de volgende reeks), dan onder de tabel rechts een 5 (de bewaarde $1 + 6 + 2 + 5 + 1$ en 1 bewaren), daarnaast weer een 5 ($1 + 1 + 2 + 1$) en ten slotte een 1. Het product lees je van linksonder naar rechtsboven: 15.504: de uitkomst van 34×456 .⁶³

OPGAVE 26 : EGYPTE

Teken een kaart van Egypte (water: blauw, Nijlvallei: groen, woestijn: geel, oranje, bruin)

Duid aan: Neder-Egypte = Nijldelta
Opper-Egypte (Boven-Egypte) De Nijl tussen de smalle rotsvalleien
Alexandrië
Heliopolis
Kairo
El Amarna (Achetaton) of Tel el Amarna
Thebe
Karnak
Luxor (ligt rechtover Thebe aan de Nijl, juist onder Karnak)
Aboe-Simbel
Nijl
Middellandse Zee
Rode Zee
Nubië
Libische woestijn
Piramiden van Gizeh

Kaart: zie afzonderlijk blad

blad 13: EGYPTE (zesde klas) Zoek op in jeugencyclopedia: de gepaste tekst overschrijven en een tekening erbij maken. Je mag ook opzoeken in andere boeken.

1. Wat betekent het woord farao? (Zoek hierbij een afbeelding in een ander boek. De farao draagt ofwel een hoofddoek zoals op de foto in de jeugencyclopedia (blad 152 bovenaan links) ofwel een dubbele kroon, zoals in het boek: Histoire 6e, bladzijde 41 onderaan: Horus draagt daar de dubbele kroon van Neder- en Boven-Egypte)
2. De rivier de Nijl. Wat is het belang ervan voor de landbouw. (4 zinnen)
3. Hoe dreven de Egyptenaren handel, en wat verhandelden ze? (3 zinnen) en tekening van een Egyptisch vaartuig.
4. Wat is een 'Shadoof' of 'Shaduf' of 'Shadoef'. (1 zin) en tekening. Er staat ook een mooie tekening van een shaduf in het boek: EGYPTE, tempels, mensen en goden, bladzijde 24. In hetzelfde boek op blad 25 staat ook een foto van een hedendaagse shaduf)
5. Waarvoor diende een piramide? Zoek een afbeelding in een ander boek van piramiden en maak een tekening.

Vijfde klas: blad 13: Teken de goden **OSIRIS**
ISIS
SETH
NEFTHYS (NEPHTYS)

HORUS

Zie hiervoor het boek : Het Orionmysterie (blz 27) of Histoire 6e: blz 41 of apart blad aan het bord. Let vooral op de hoofden en de hoofddeksels.

OPGAVE 27 : OSIRISMYTHE (tekening)

Noet is de hemel en Geb de aarde. Noet is in verwachting van Geb, maar tegelijk ook van Re. Re is de zonnegod. Maar die wil niet dat Noet bevalt van Geb. Re wist niet dat Noet ook al van hem in verwachting was. Hij wil niet dat Noet bevalt, en beveelt daarom dat Noet op geen dag, in geen maand van het jaar mag bevallen. Zo kon Noet niet bevallen, en groeiden haar kinderen in haar buik.

Thot had medelijden met Noet en kreeg een idee. Hij ging dammen met Iah, de god van de maan, en won van haar. Zo deed hij elke avond en telkens won hij een zeventigste deel van haar licht. Op de duur had hij genoeg licht gespaard om er vijf dagen mee te maken. Dat deed hij en plaatste die dagen aan het eind van het jaar, en vóór het begin van het nieuwe jaar. Op die vijf dagen kon Noet eindelijk bevallen.

De eerste die geboren werd heette Osiris. De tweede Horus, dat was het kind van Osiris en Isis. De derde heette Seth, de vierde Isis en de vijfde Nephtys. Osiris is koning van Egypte en leert de mensen muziek, landbouw en kunsten. Maar Osiris moet weg en Seth vervangt hem. Alles gaat goed. Dan komt Osiris terug, maar Seth wil koning blijven. Hij haalt 72 edelen bijeen en beraamt een plan om Osiris te doden. Hij gaat naar Osiris en zegt dat hij een groot feest gaat houden ter ere van hem. Als het feest begonnen is, zegt Seth: "Ik wil een geschenk aanbieden, het geschenk is voor degene die erin past, het is een prachtige kist." Seth vraagt aan Osiris om de kist te passen, maar hij weigert en zegt tegen Seth: "Laat eerst de anderen passen." Ze doen dat, maar niemand past erin, de een is te dik, de ander te klein. Tenslotte vraagt Seth nog eens aan Osiris of hij toch wil passen. Osiris wil geen spelbreker zijn en hij probeert. Hij past erin en vlug leggen de edelen het deksel op de kist, spijkeren ze dicht, gieten er heet lood over en gooien

de kist met Osiris erin in de Nijl.

De kist drijft in de richting van de zee en Isis, die het de volgende morgen ontdekt is heel verdrietig. Ze gaat naar Osiris zoeken en vraagt aan iedereen of ze hem gezien hebben. Maar niemand heeft hem gezien. Dan komt ze bij de splitsing van de Nijl. Ze ziet er kinderen spelen en vraagt aan hen of ze de kist met Osiris gezien hebben. De kinderen wijzen de richting waarin ze de kist hebben zien drijven.

De kist is ondertussen al ver in de Middellandse zee aangespoeld bij de stad Byblos, tegen de voet van een cederboom. Osiris was al wel dood, maar straalde toch nog goddelijk licht uit. De ceder groeit daardoor heel snel rond de kist, tot de kist tenslotte niet meer te zien is, maar helemaal in de stam van de ceder zit.

De koning van Byblos ziet die ceder en wil de stam ervan als pilaar in zijn paleis.

Jaren later komt Isis daar aan en ontdekt met haar goddelijk oog de kist in de pilaar in het paleis. Ze neemt de gestalte aan van een oude vrouw en zet zich neer bij de bron waar de dienaressen van de koning water komen halen. Die dienaressen vertellen aan de oude vrouw dat hun koningin een kind heeft gekregen, waarop Isis zegt dat zij de min wil zijn. De koningin vindt het goed. Maar in plaats van borstvoeding geeft Isis het kind haar vinger om op te zuigen, en ze verbrandt het sterfelijke deel van het kind. De koningin gilt als ze ziet dat de min haar kind verbrandt. Isis legt alles uit en krijgt de pilaar. Ze hakt hem in stukken en vindt de kist, maar ze doet de kist nog niet open. Ze neemt ze mee naar huis, naar Egypte. Daar opent ze de kist en gaat op Osiris liggen. Daarna gaat ze weg. Seth, die daar in de omgeving op jacht is, ziet de kist en hakt het lichaam van Osiris in veertien stukken en verspreidt die over heel Beneden-Egypte. Isis gaat later al de stukken van Osiris bijeenzoeken en be-

graaft elk stuk op de plaats waar ze het vindt. Op elke plek laat ze later een tempel bouwen.

Dan krijgt Isis het kind dat Horus-het-Kind heet. Het is een nakomeling van Osiris,

verwekt toen Isis op het lijk van Osiris lag. Later zal Horus-het-Kind Seth van de troon verjagen en de nieuwe koning van Egypte worden.

OPGAVE 29 EGYPTTE (dictee en tekeningen)

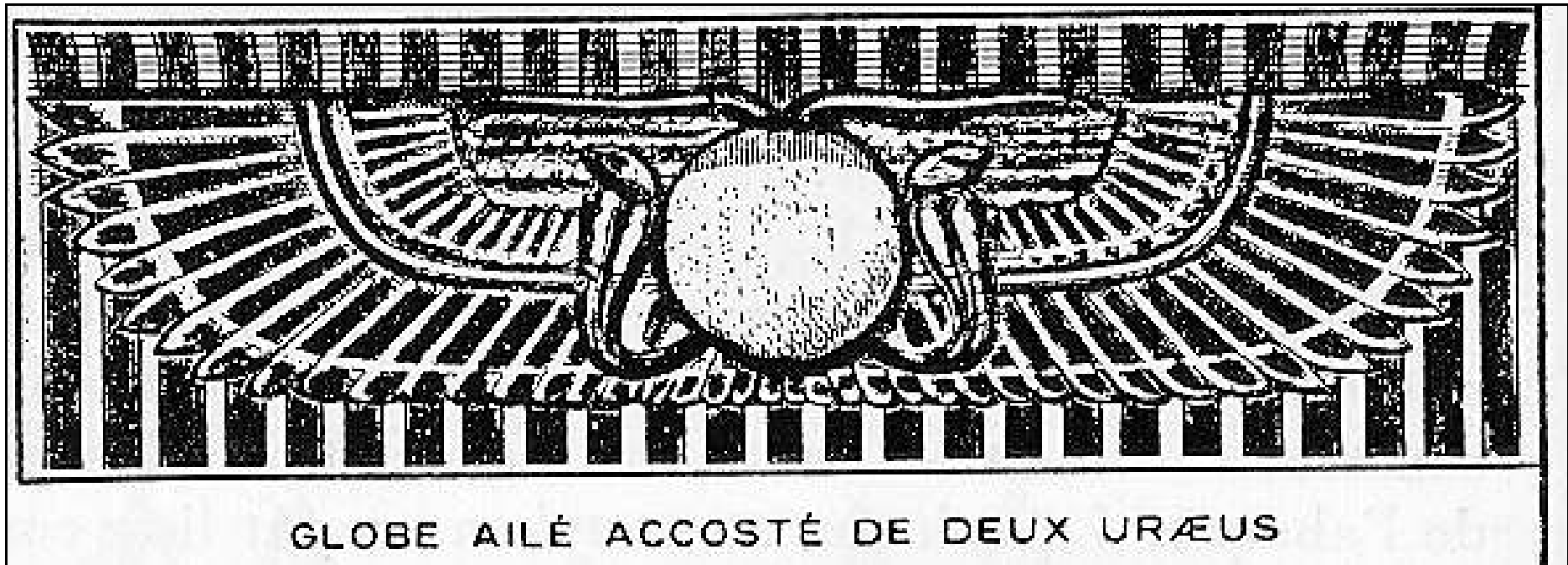
Egypte is een merkwaardig land. In het noorden is er de uitgestrekte vlakke moerasachtige NIJLDELTA. Ten zuiden daarvan strekt zich een smalle vallei uit langs de Nijl. Ze is bijna 1.000 km lang. Ten oosten daarvan ligt de woestijn, ten westen strekt zich de onmetelijke SAHARA uit. Elk jaar bij het begin van de zomer overstroomt de Nijl. Dat gebeurt korte tijd nadat de heldere ster SIRIUS 's morgensvroeg aan de hemel staat.

De overstroming van de Nijl was voor de Egyptenaren levensbelangrijk, omdat het SLIB dat achterblijft zo vruchtbaar is. Zij verdelen het jaar dan ook in seizoenen die overeenkomen met:

De overstromingstijd	=	SHOM
De zaaitijd	=	ATRO
De oogsttijd	=	PERO

OPGAVE 30 : HIËROGLIEFEN

OPGAVE 31 : EGYPTE : GODEN EN TEMPELS

OPGAVE 32 : ECHNATON en NEFERTETE

OPGAVE 33: ZONNEHYMNE VAN ECHNATON

**Schitterend kom je te voorschijn
Aan de hemelrand
Jij levende Aton,
Die het eerst tot leven kwam !
Wanneer je oprijst
Aan de oosterkim,
Dan vervul je elk land
Met je schoonheid.
Want je bent mooi,
Groots en schitterend.
Je bent hoog boven de aarde.
Jouw stralen omhelzen de landen,
Ja, alles wat je geschapen hebt.
Je bent Ra,
En je hebt ze alle gevangen genomen.
Je kluistert ze alle
Door je liefde.
Al ben je ver,
Toch zijn je stralen op aarde.
Al ben je hoog daarboven,
Toch zijn jouw stralen de dag !**

OPGAVE 33 : EGYPTISCH REKENEN : VERMENIGVULDIGEN

OPGAVE 34 : EGYPTISCH REKENEN : DELEN

EGYPTISCHE DELING

werkwijze: Onder de deler begin je met 1

Onder het deeltal zet je de deler en begin je te verdubbelen net zolang tot je net niet over het **deeltal** heen komt.

De deler (vanaf 1) verdubbelen net zoveel keer als bij het Deeltal.

Dan trek je het grootste dubbel af van het deeltal, en zoek je hoe je tenslotte bij 0 kan uitkomen, door nog dubbels af te trekken.

De overeenkomstige dubbels onder de deler tel je tenslotte op, en zo vind je de uitkomst (quotiënt)

$$\begin{array}{r} 1.197 \quad : \quad 57 \\ \hline 57 \quad - \quad 1 \\ 114 \quad \quad \quad 2 \\ \mathbf{228} \quad - \quad \mathbf{4} \\ 456 \quad \quad \quad 8 \\ \mathbf{912} \quad - \quad \mathbf{16} \\ \hline \quad \quad \quad 21 \end{array}$$

andere opgaven: 37.352 : 667

45.504 : 79

36.672 : 96

224.455 : 385

EGYPTISCHE DELING

werkwijze: Onder de deler begin je met 1

Onder het deeltal zet je de deler en begin je te verdubbelen

net zolang tot je net niet over het **deeltal** heen komt.

De deler (vanaf 1) verdubbelen net zoveel keer als bij het Deeltal.

Dan trek je het grootste dubbel af van het deeltal, en zoek je hoe je tenslotte bij 0 kan uitkomen, door nog dubbels af te trekken.

De overeenkomstige dubbels onder de deler tel je tenslotte op, en zo vind je de uitkomst (quotiënt)

$$\begin{array}{r} 1.197 \quad : \quad 57 \\ \hline 57 \quad - \quad 1 \\ 114 \quad \quad 2 \\ \mathbf{228} \quad - \quad \mathbf{4} \\ 456 \quad \quad 8 \\ \mathbf{912} \quad - \quad \mathbf{16} \\ \hline \quad \quad \quad 21 \end{array}$$

andere opgaven: 37.352 : 667

45.504 : 79

36.672 : 96

224.455 : 385

Vormtekening

Blad 19: DOOD en EEUWIG LEVEN.

1. Het lichaam werd zo behandeld dat het eeuwenlang kon bewaard worden. Het werd een MUMMIE
2. De ziel (KA) kan over het lichaam beschikken om verder te leven. Maar eerst moet ze voor Osiris verschijnen. Anoebis brengt haar bij de weegschaal, waar goed en kwaad gewogen worden. Weegt het kwaad meer dan het goede, dan wordt de ziel verslonden door eht monster. Weegt het goede meer , dan mag de ziel binnentreden in het rijk der goden, voor de troon van osiris.
Om er zeker van te zijn dat de ziel zal blijven leven, worden heel veel AMULETTEN en TOVERFORMULES bij het lijk in het graf gelegd.

tekeningen van de amuletten

tekening van het wegen van de ziel.

amuletten: Scarabee	nieuw leven
Udjad	Horus-oog; bescherming
Lotus	wedergeboorte
Shen	eeuwigheid
Ankh	leven
Uas	scepter
Djed	rug van osiris, oprichtingskracht
Troon van Osiris	
Ka	ziel
Isisknoop	vruchtbaarheid

blad 20

TEMPELS EN GODEN

tekening van een tempel.

GRIEKENLAND (kaart)

wat met erop staan:

- Streken: Macedonië
Attica
Phrygië
Lydië
Peloponnesos
- eilanden Euboia
Kreta
Cycladen
Ithaka (eiland van Odysseus)
- steden Troje
Efese
Athene
Korinthe
Sparta
Olympia
Delphi
Thebe
- zeeën: Egeïsche Zee
Korintische Zee
Hellespont
Zee van Marmara
Zwarte Zee
Adriatische Zee

KRETA

Kreta, een eiland in het oosten van de Middellandse Zee, was helemaal gericht op de scheepvaart. Daardoor kwamen de inwoners van Kreta in contact met alle andere volkeren aan de oostzijde van de Middellandse Zee. Zij dreven handel met Egypte, Fenicië en Griekenland.

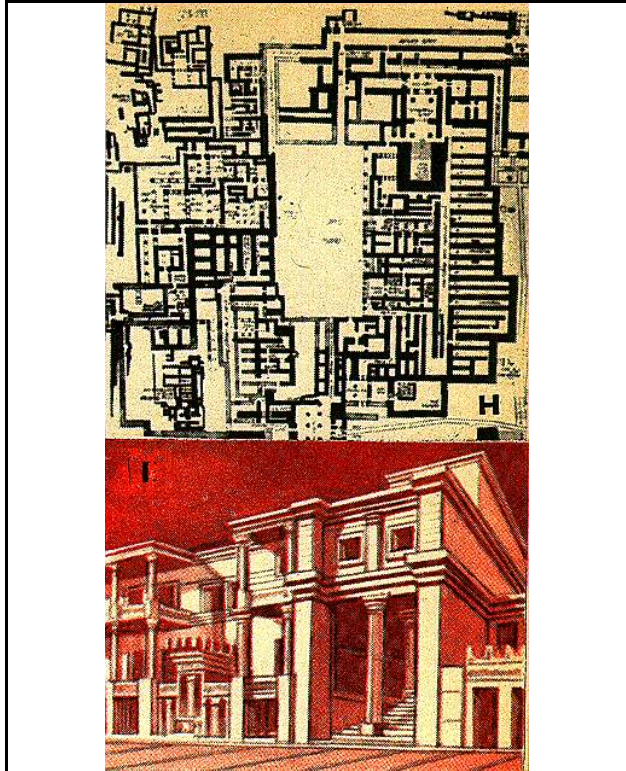
Kreta werd daardoor rijk en prachtige steden en paleizen werden op het eiland gebouwd.

De Kretenzers in de Minoïsche tijd, bouwden geen tempels. Hun goden woonden in de natuur. Ze hielden wel spelen voor die goden; de stierenloop met acrobaten was daarvan het hoogtepunt.

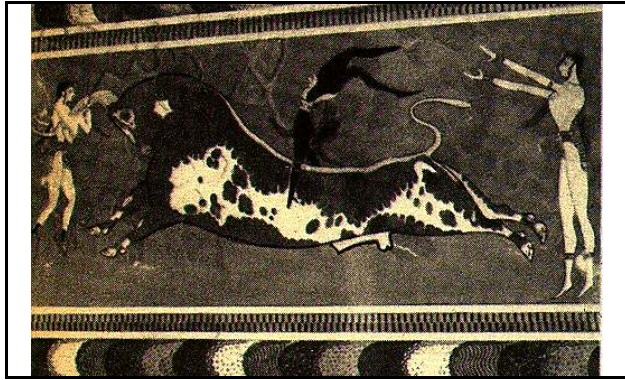
Het paleis van koning **MINOS** was zo groot dat men er in verloren kon lopen. Het werd het **LABYRINT** genoemd. De Kretenzische kunst valt op door natuurlijkheid en sierlijkheid. De zuilen van de gebouwen waren rond, in rood en zwart geschilderd. Omdat ze bovenaan dikker zijn dan onderaan, noemt men ze 'omgekeerde zuilen'. De muren van de paleizen waren versierd met prachtige fresco's.

LEGENDEN: **DAIDALOS en IKAROS**
 THESEUS en de MINOTAUROS
 DE GEBOORTE VAN ZEUS
 EUROPA

tekeningen: 1. *kaart van Kreta, met daarop: Knossos, Phaistos, Ida-gebergte*
 2. *Stier met horens*
 3. *Een typische 'omgekeerde zuil'*
 4. *Acrobaat op de stier*
 5. *Een eigen tekening over een van de vier genoemde legenden.*

K
re
ta
(b
la
d
2
2
-
ve
rv
ol
g)

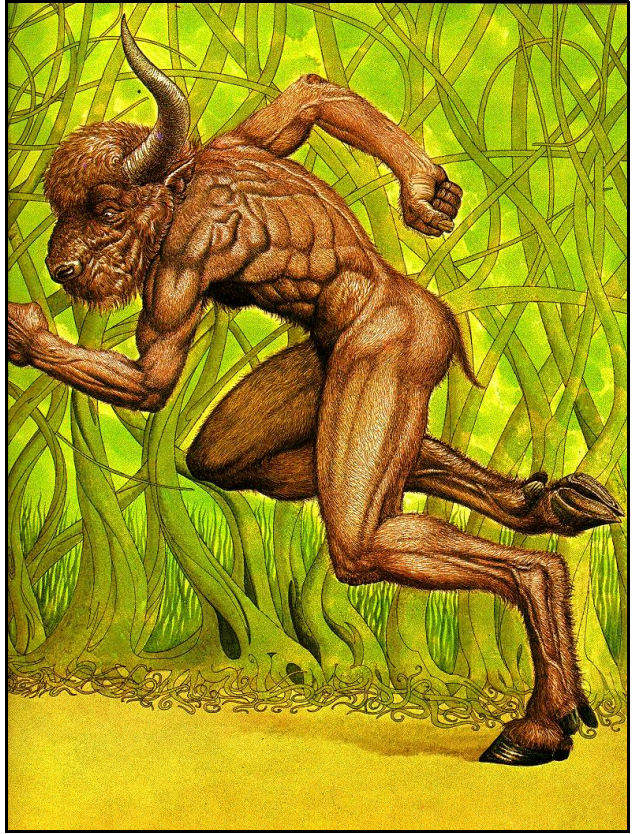

Het paleis in Knossos: Labyrint

De stierenloop. Afbeelding op een muur in Knossos.

Daidalos en Ikaros

De Minotauros

De Griekse Heldentijd

Dodenmasker uit Mycene

DE HELDENTIJD

1. tekst: Terwijl Kreta nog machtig en rijk was, kwamen vreemde volksstammen op het Griekse schiereiland. Het waren de ACHAEËRS . Zij bouwden reusachtige burchten, zoals deze van MYCENE en overwonnen Kreta. Het duurde enkele eeuwen voor zij het hele schiereiland bevolkt hadden. Over hun strijd tegen mens en natuur vertellen de vele Griekse heldensagen. Veel sterrenbeelden zijn nu nog steeds genoemd naar figuren uit deze verhalen.

2. lijst DE MEEST BEKENDE HELDENSAGEN

PROMETHEUS

PERSEUS

IASON EN HET GULDEN VLIES (De Argonauten)

HERAKLES

THESEUS

OIDIPOES

TROJE

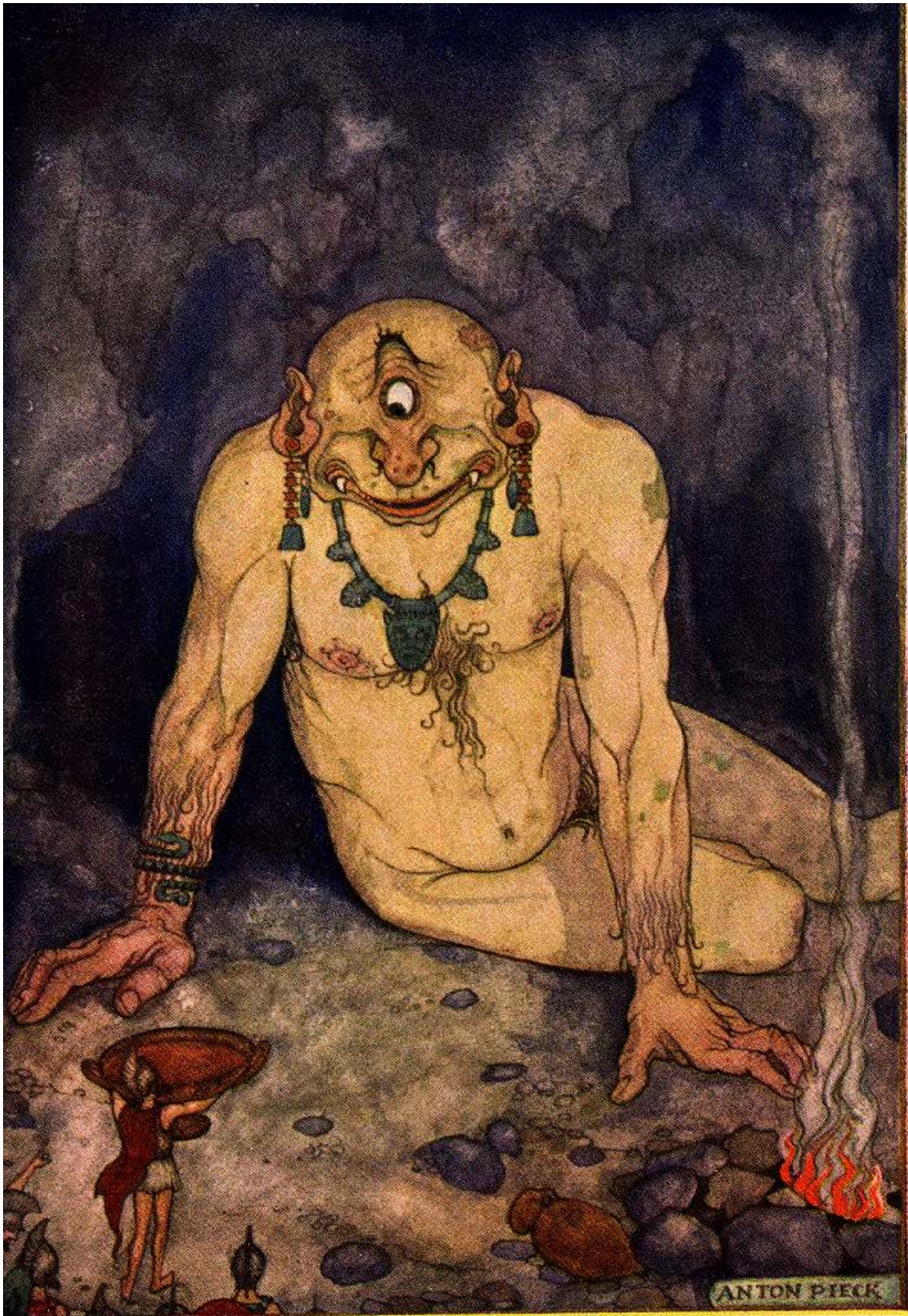
ODYSSEUS

3. tekeningen

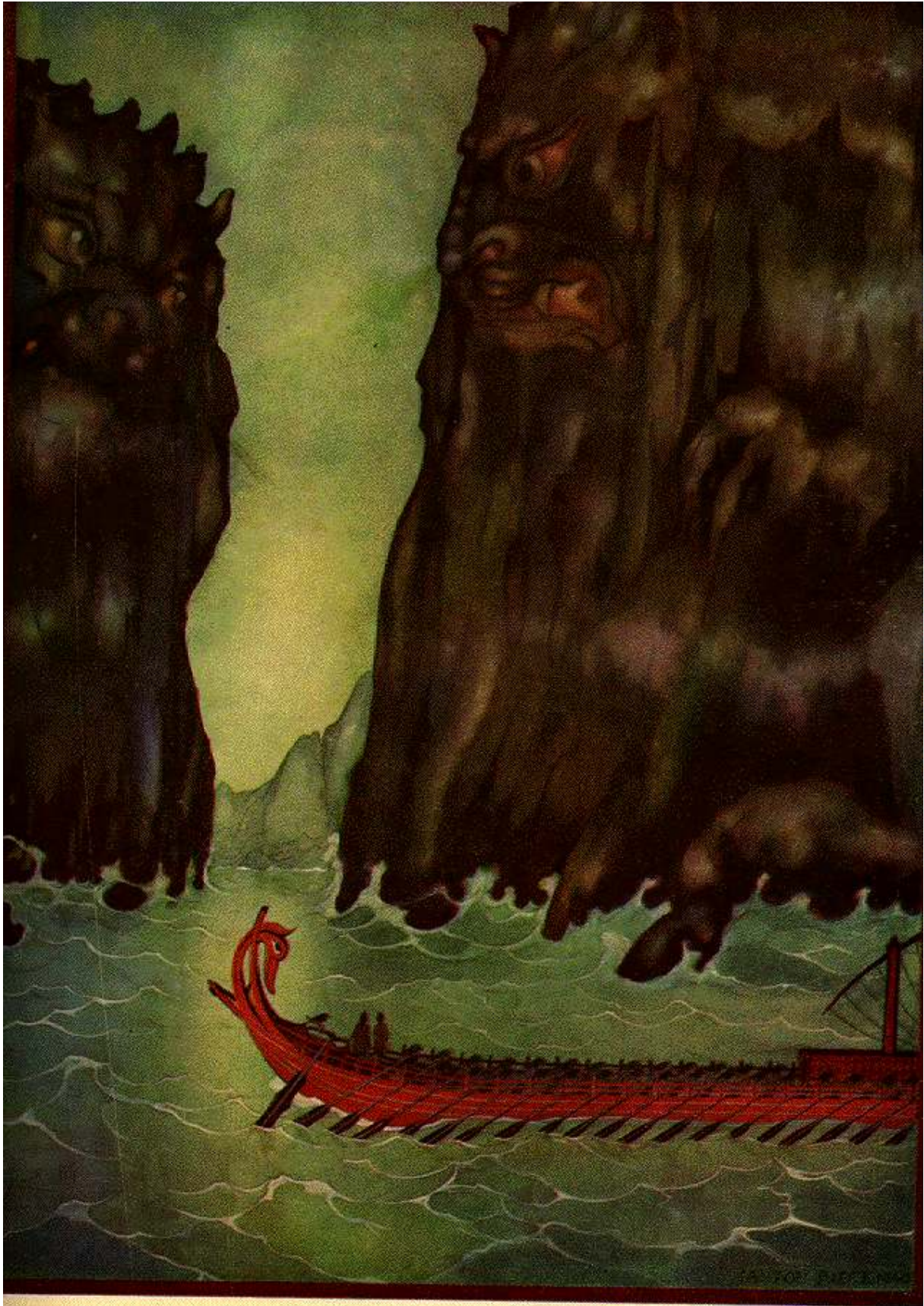
1. tekening van de leeuwenpoort van Mycene
2. tekening van het dodenmasker uit Mycene
3. tekening van een held naar keuze

De leeuwenpoort in Mycene

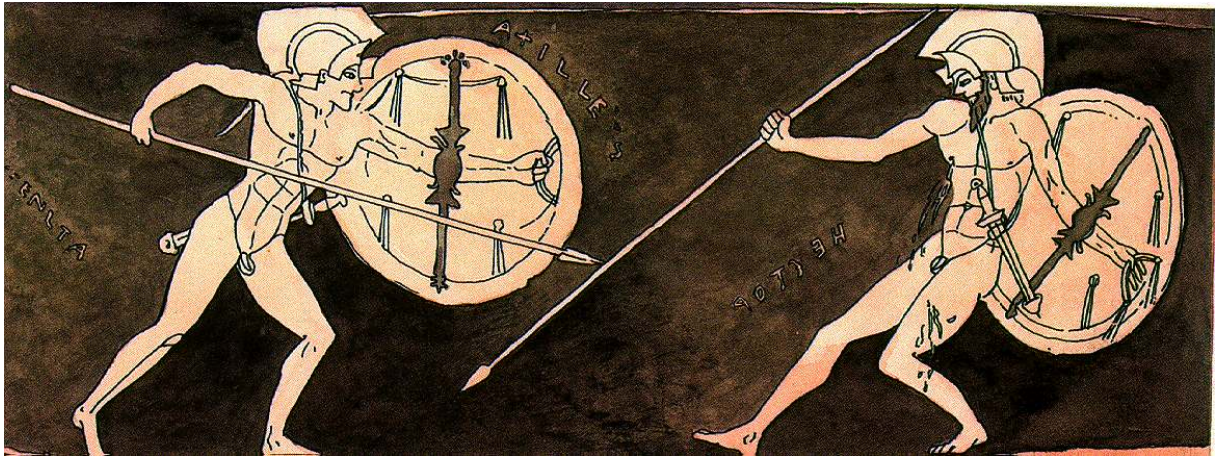
Odysseus met Polyphemus.

De Argonauten bij de Symplegaden (pag. 228)

Het Paard van Troje.

Troje. De strijd tussen Achilles en Hector

Odysseus en de sirenen

Oidipoes en de sfinx

Perseus onthoofd de Medusa

Blad 25 : DE STAMBOOM DER GODEN

Eerst was er CHAOS

Daaruit ontstonden GAIA (aarde) en EROS (liefde)
EREPOS (duisternis) en NYX (nacht)

GAIA en EROS brachten voort: OURANOS: de hemelkoepel met bergen en zeeën

EREPOS en NYX brachten voort: lucht
 licht
 slaap
 ouderdom
 dood
 verdriet

OURANOS en GAIA brachten voort: 12 TITANEN (6 mannelijk en 6 vrouwelijke goden)

OKEANOS (wereldzee) x THETIS daaruit komen alle bronnen en rivieren
KOIOS en PHOIBE daaruit komen voort: LETO (moeder van Apollo en Artemis)

HYPERION en THEIA: daaruit komen voort: HELIOS (zon)
 SELENE (maan)

Eos (ochtendrood)

KRONOS en RHEA: daaruit komen de OLYMPISCHE GODEN VOORT (zie later)

KREOS en EURYBIE: daaruit komen voort de sterren en de winden

IAPETOS en KLYMENE : daaruit komen voort: ATLAS (draagt de wereld)
 PROMETHEUS (voordenker)
 EPIMETHEUS (nadenker)
 MNEMOSYNE (geheugen)
 = moeder van de 9 muzen
 THEMIS (recht)

OURANOS en GAIA brengen daarna de KYKLOPEN ter wereld. Zij smeden later de bliksem van Zeus.

OURANOS en GAIA brengen daarna 3 HEKATONCHEIREN ter wereld.

MAAR:

OURANOS haat zijn kinderen, bevreesd dat hij zijn macht moet delen. Hij duwt ze alle terug in de baarmoeder van Gaia.

GAIA spoort Kronos aan zijn vader te doden. Met een SIKKEL ontmant Kronos zijn vader OURANOS. Het bloed spat op de aarde: daaruit ontstaan de ERINYEN (wraakgodinnen)
 GIGANTEN (reuzen)
 MELISCHE NIMFEN (die leven in het hout van de es, waaruit de dodende lansen gemaakt

worden).

het zaad vloeit weg en vermengt zich met het schuim van de branding. daaruit wordt APHRODITE geboren.

Vloek van OURANOS over KRONOS

KRONOS heeft de macht. Maar vreest dat zijn kinderen hem zullen doden. Slokt ze op.

ZEUS dwingt zijn vader om de kinderen uit te braken. Ook de steen wordt uitgebraakt, staat nu in DELPHI

Dan strijd.

Aan 1 kant: ZEUS , OKEANOS (oom), THEMIS en MNEMOSYNE (kinderen van Iapetos = nichten)

alle andere aan kant van Kronos.

ZEUS op berg Olympos

Kronos op berg Othrys. 10 jaar lang oorlog.

Dan opent Zeus de schoot van Gaia: daaruit komen nu de Giganten en de hekatoncheiren.

Zeus wint. Stort al zijn tegenstanders in de TARTAROS, ketent ze daar vast en laat ze door de hekatoncheiren bewaken.

Zeus moet strijden tegen TYPHON (verwantschap met Egypte)

ZEUS moet strijden tegen de GIGANTEN (reuzen met slangebeneën): deze slingeren rotsblokken en brandende stammen tegen de hemel, Zeus strijdt met zijn bliksem. Maar zal pas winnen als HERAKLES hem ter hulp komt.

tenslotte ZEUS overwinnaar.

HADES krijgt de onderwereld

POSEIDON krijgt de oceanen

Hoe dachten de Grieken over het leven na de dood?

blad 27 Het Griekse alfabet en de getallen

Σ

ἄ , ἦ

μ , ἦ μ ,

μ

ἦ , ἔ

ἔ ὕ - ἔ -

ἄ ἄ

vertaling:

Bezing, Godin, de wrok van Peleus' zoon Achilles,
dodelijke wrok, die de Achaeërs duizenden smarten be-
rokkende,
vele dappere zielen van helden in Hades' woonst stortte
en hun lijk maakte tot prooi van de honden en van alle
roofvogels - zo ging Zeus' besluit in vervulling - sedert
de dag al waarop Atreus' zoon, de heerser over de man-
nen en de schitterende Achilles na een twist met elkan-
der braken.

	Σ	over Ilias (Troje)		maakte tot
		wrok		van de honden
ǎ		bezing		roofvogels
		godin, muze		en
		zoon van Peleus		gastmaal
	ñ	Achilles		Zeus
	μ	dodelijk	' é	vervullen
ñ		de		besluit
μ		duizenden	é ů	sedert
		Achaeërs, Grieken		ja
		smart, verdriet		voor het eerst
		berokkende		met elkaar breken
		vele	é	twist
'	μ	dapper		zoon van Atreus
		zielen		en
		Hades	ǎ	heerser
		storten, zenden	ǎ	mannen
ñ		helden		en
		daar		goddelijke
		en		Achilles
é		prooi		

Sparta was een stad gesticht door Doriërs. Heel het leven was er gericht op het soldaat zijn. De pasgeboren kinderen werden bekeken: de zwakken werden te vondeling gelegd. Vanaf hun zeven jaar werden de jongens opgeleid tot soldaten. Ze moesten koude en hitte doorstaan, honger en dorst, moesten vechten en vooral gehoorzamen. Tot hun 60 jaar bleven zij soldaat. Zij mochten geen weelde hebben en geen rijkdom bezitten. Daarom gebruikte men in Sparta alleen maar waardeloos geld van ijzer.

De wetten van Sparta werden opgesteld door LYKOURGOS, die daarvoor eerst het orakel in Delphi had geraadpleegd. Het Spartaanse volk was het sterkste van heel Griekenland.

Athene werd gesticht door de IONIËRS. Het waren vooral handelaars en zeelui. Zij bouwden op een hoge rots hun burcht: de AKROPOLIS. Later kwamen hier de tempels.

De Atheners mochten allen aan het bestuur van hun stad deelnemen. Zij waren de uitvinders van de DEMOCRATIE.

De eerste wetten waren opgesteld door DRACO. Dat waren heel strenge wetten.

Daarna kwamen de wetten van SOLON, die waren wijs en rechtvaardig.

De beste tijd van Athene is die van PERIKLES: het is de GOUDEN EEUW. Toen werden de prachtigste tempels gebouwd, de mooiste beelden uit marmer gehouwen, toen was er welvaart en overvloed.

De Griekse steden stichtten op de kusten van Azië, Noord-Afrika, Italië, Frankrijk en Spanje nieuwe steden die trouw bleven aan hun moederstad. Deze nieuwe steden noemt men de KOLONIES.

Maar er komt oorlog met Perzië en tot driemaal toe woeden er hevige veldslagen. Eén van de bekendste momenten uit die oorlog is het gevecht bij de THERMOPYLAE, waar LEONIDAS en zijn mannen sneuvelden. Ook MARATHON, een vlakte waar gestreden werd, op 42 km van Athene, is bekend gebleven.

Later ontbranden er oorlogen tussen Sparta en Athene om de heerschappij over het Griekse schiereiland. Athene zal daarin verslagen worden.

Vanaf het jaar 776 voor Christus werden er in Olympia om de vier jaar spelen gehouden ter ere van Zeus. Eerst waren er alleen loopwedstrijden, maar later kwamen er nog andere disciplines bij. De belangrijkste was: de PENTATLON (= vijfkamp). Die bestaat uit:

DISCUSWERPEN

SPEERWERPEN

HARDLOPEN

VERSPRINGEN

WORSTELLEN

De winnaar kreeg een lauwerkrans, een standbeeld en een triomftocht naar de tempel. De naam van de winnaar bleef voor altijd bekend over heel Griekenland.

In 393 na Christus werden de Spelen afgeschaft.

In 1896 werden ze opnieuw gehouden en atleten van heel de wereld mogen er aan meedoen.

Er zijn nu zelfs Winter- en Zomerspelen en er bestaan veel meer disciplines dan in de Griekse Oudheid.

BLAD 33
zie verder

ETYMOLOGIE

Alexander, zoon van koning Philippos van Macedonië, wordt op 20-jarige leeftijd koning. Hij is een moedige, onvermoeibare en atletische man, die het harde soldatenleven boven alles verkiest.

Met zijn leger onderneemt hij grote veroveringstochten.

Hij brengt daardoor de Griekse cultuur in Egypte, Klein-Azië, Afghanistan en Indië.

Zijn veroveringstochten zijn tegelijk ontdekkingsreizen, waarbij geleerden alles opschrijven wat ze zien, horen en meemaken.

Ze leren de Grieken de wereld in het oosten beter kennen.

Alexander sticht op zijn tochten ook steden, die heel dikwijls zijn naam dragen. De bekendste is Alexandrië in Egypte.

Het paard van Alexander heet BUCEPHALOS, en is misschien wel het beroemdste paard uit de hele geschiedenis.

In onze taal kennen we nog een uitdrukking die we te danken hebben aan een daad van Alexander de Grote: DE KNOOP DOORHAKKEN.

SOPHOKLES (496-405 voor Christus) Treurspeldichter

Slotscène uit: KONING OIDIPUS

gesprek tussen Kreon en Oidipus

Kreon Je hebt genoeg geweend nu, ga binnen in het paleis.

Oidipus Ik moet gehoorzamen, al is het met tegenzin.

Kreon Alles is goed wat op tijd en stond gebeurt.

Oidipus Weet je op welke voorwaarde ik ga?

Kreon Spreek, dan zal ik het weten.

Oidipus Dat je mij als een banneling uit dit land wegstuurt.

Kreon Je vraagt mij iets wat alleen de godheid kan geven.

Oidipus Maar in het oog der goden ben ik de hatelijkste onder alle mensen.

Kreon Dan zal je spoedig voldoening krijgen.

Oidipus Spreek je de waarheid?

Kreon Wat ik niet meen, zeg ik niet zomaar.

Oidipus Breng mij dan van hier weg.

Kreon Kom nu, laat je kinderen gaan !

oidipus Neem ze mij niet af !

Kreon Wil toch niet altijd over alles meester zijn : wat je door je macht verkreeg, heeft je in het leven toch niet veel baat gebracht.

Koor: Inwoners van Thebe, mijn vaderstad, zie, hier gaat Oidipus, die de beruchte raadselzangen wist te ontcijferen, die de hoogste macht in handen had en op wiens geluk elk burger met afgunst neerkeek. Zie in welke golf van rampspoed hij is neergestort.

Nooit moeten jullie dus een sterveling gelukkig achten vóór jullie zijn laatste dag gezien hebben, vóór hij zonder enig ongeluk het einde van zijn leven heeft bereikt.

PYTHAGORAS 571 - 497 voor Christus. Filosoof en wiskundige

- De vijf regelmatige veelvlakken: Tetraëder
Hexaëder
Oktaëder
Dodekaëder
Icosaëder

ARCHIMEDES 287 - 212 voor Christus. Wiskundige

- De schroef van Archimedes
- De brandspiegels van Syracuse
- Eureka !

Een bode beschrijft aan de moeder van Xerxes de zeeslag bij Salamis

... Doch toen de dag met glanzend witte rossen kwam
En heel de omtrek met zijn helder licht bescheen,
klonk van de Griekse schepen eerst een blij gerucht.
Van zegelied'ren, en weerkaatsend gaf terstond
Het rotsig eiland antwoord op het luid gejuich.
De Perzen sloeg toen allen schrik en vrees om 't hart;
Zij zagen zich bedrogen, want niet als ter vlucht,
Werd door de Grieken daar het krijgslied aangestemd
Neen, als ten strijde snellend, welgemoed en kloek.
Trompetgeschal ontvlamde alom in 't Griekse heer,
En aanstonds ruiste, snel en vast, der riemen slag,
De golven treffend als bezield door één bevel:
En 't was, als doemden plots'ling al die schepen op.
Vooraan, en welgeordend, stevende op ons toe,
De rechtervleugel, en daarna in lange rij,
De ganse vloot; en duid'lijk klonk nu in ons oor
Hun luide strijdroep: "Hellas' zonen, op ! ten strijde !
Bevrijdt het land der vad'ren, kampt voor vrouw en kind !
Hoedt uwer oude goden zetels, 't heilig graf
Der ouders oud'ren ! op nu, alles staat op 't spel !"
Nu galmde ook uit der Perzen mond een luid geschal
De vijand tegen, 't was voorwaar geen talmenstijd.
Dra stiet met bronzen snavel 't een aan 't ander schip.
Een schip uit Hellas was het dat de strijd begon
En een Fenicisch fluks de spiegel met de sneb
Verbrijzelde; aanstonds koos voor d' aanval elk zijn man.
Eerst bood de stroom der Perzen weerstand aan de storm,
Doch toen in de enge ruimte telkens groter tal
Van kielen opdrong, niemand vrienden bij kon staan,
Maar de een de ander met de bronzen snebbe stiet,
Toen was de kracht gebroken, 't lot der vloot beslist.
De Griekse schepen, welbestuurd, omgaven ons
En wisten goed te treffen; menige kiel sloeg om
En van het zeevlak was weldra niets meer te zien;
't Was vol van wrakken en gekleurd van stromen bloed.
bezaaid met lijken waren strand en bank en klip;
En alle schepen, die van onze grote vloot
Nog over waren, roeiden weg in wilde vlucht.
Maar Grieken sloegen, staken, of 't tonijnen gold
Of and're buit der netten, woedend er op los
Met wrakhout, met gebroken riemen; wijd en zijd
Weerklonk de zee van wanhoopskreten en gekerm,
Totdat het oog der zwarte nacht verademing schonk.
De vloed van rampen, neen, zo ik tien dagen lang
Die op zou noemen, 'k had de maat niet uitgeput.
Want nooit, geloof mij, vielen op een enkele dag
Zovele mensenlevens aan de dood te buit.

HERODOTOS 484 - 430 voor Christus Geschiedschrijver

DE EERSTE VAART OM AFRIKA

Het blijkt dat Libye door water is omgeven, behalve het gedeelte ervan dat aan Azië grenst. Bij ons weten was de Egyptische koning Nekoos de eerste die zulks bewezen heeft. Nadat hij het graven van een kanaal dat de Nijl met de Arabische Golf moest verbinden, gestaakt had, zond hij Feniciërs met een vloot uit, en beval hen, op de terugreis door de Zuilen van Herakles te varen, tot in de Noordelijke Zee, en zo verder in Egypte aan te landen.

De Feniciërs vertrokken uit de Erythreïsche Zee en voeren door de Zuidelijke Zee.

telkens als de herfst aanbrak, gingen zij aan land, bezaaiden de grond op dat gedeelte van Libye waar de vaart hen had gebracht en wachtten de oogsttijd af. Hadden zij eenmaal de oogst binnen, dan voeren zij verder. Zo gingen er twee jaren voorbij en het derde jaar zeilden zij om de Zuilen van Herakles en kwamen ze in Egypte terug. Men vertelde mij daarbij iets dat ik niet geloven kan - iemand anders gelooft het wellicht - namelijk dat zij, bij de omvaart van Libye, de zon aan hun rechterkant hadden gezien.

PLATO (427 - 347 voor Christus) Filosoof, leerling van Sokrates (470 - 399 voor Christus)

APOLOGIE VAN SOKRATES

- Sokrates: Aanvaarden wij dat men in geen geval opzettelijk onrecht mag plegen, of in sommige gevallen wel en in andere niet? Of dat onrecht plegen zeker goed noch schoon is, zoals wij het destijds meermalen hebben erkend? En hetzij ons nog een harder lot te wachten staat dan dit, of misschien ook een milder, toch blijft onrecht plegen slecht en schandelijk voor wie zich daartoe leent. Zijn wij het daarover eens of niet ?
- Kriton Wij zijn het eens.
- Sokrates Men mag dus helemaal geen onrecht plegen ?
- Kriton Beslist niet !
- Sokrates En evenmin - hoewel de meeste mensen denken van wel - het aangedane onrecht met onrecht vergelden, daar het onder geen voorwendsel geoorloofd is onrecht te plegen ?
- Kriton Blijkbaar niet.
- Sokrates Welnu, Kriton, mag men kwaad verrichten of niet ?
- Kriton Volstrekt niet, Sokrates.
- Sokrates En kwaad met kwaad vergelden, is dat, zoals het merendeel der mensen zegt, rechtvaardig of niet rechtvaardig?
- Kriton Zeker niet.
- Sokrates Want de mensen kwaad berokkenen verschilt geenszins van onrecht plegen.
- Kriton Je spreekt waarheid.

ARISTOTELES 384 - 322 voor Christus. Filosoof (peripatetisch onderricht - leraar van Alexander de Grote)

DEMOSTHENES 384 - 322 Voor Christus. Redenaar.

Grootste tegenstander van Alexander de Grote

ETYMOLOGIE

apotheek	ἄ	bewaarplaats
asfalt	ἄ φ	pek
asperge	ἄ	asperge
astma	ἄ μ	zwaar ademen
astroloog	ἄ	sterren-wijze
atleet	ἄ	worstelaar
atoom	ἄ μ	ondeelbaar klein
auto	ἄ	zelf
burcht		wachttoren
ceder		ceder

chirurg

handwerk

dadel

vinger

dia

doorheen

diarree

door-stromen

drama

μ

wat gebeurt

dynamiet

μ

kracht

elektriciteit

ἐ

barnsteen

fantasie

φ

verschijning

foto

φ

licht

gram

μμ

klein gewicht

gymnastiek

μ

wat naakt gedaan wordt

....		μ	naakt
hecto	ἑ		100
homo		ὁμ	gelijk
homoeopathie	ὁμ		gelijk gevoel
idee		ἰ	uiterlijke gestalte
idiot	ἰ		niet ingewijd
ijlen		ἔ μ	op hol slaan
kakken		
kalligrafie		φ	mooi schrijven
kalm		μ	hitte
kameel		μ	kameel

kameleon	μ	leeuw op aarde
kamer	μ	
kameraad	μ	kamer
kamille	μ μ	appel op aarde
kastanje		kastanje
kerk		huis van de heer
kers		kers
kervel	φ	moes, soepkruid
kilo		1.000
komeet	μ	haarster
koord		darm

krent

rozijn uit Korinthe

krokodil

hagedis

krokus

saffraan

lamp

μ

fakkel

magneet

μ

steen van Magnesia

makro

μ

groot

meloen

μ

appel-augurk

meteoor

μ

hoog in de lucht

meter

μ

maat

mijter

μ

tulband

mikro

μ

klein

lesbisch

vrouweneiland

olifant

ἐ φ

olifant

pan

schotel

para

naast, tegen, voorbij

parasol

sol

tegen de zon

paraplu

pluie

tegen de regen

paragraaf

φ

tegen /in de kant geschreven

pasta

saus met bloem

pedagoog

kinderbegeleider

periscoop

rondom zien

pinksteren

50e

planeet

zwerper

plastic

vormbaar

politie

stad

politiek

stad

poly

veel

polyfoon

φ

veel stemmen

pompoen

augurk

priester

oudere

purper

φ

purperslak

pygmee

μ

zo groot als een vuist

rabarber

ρ

rivier van de barbaren (Wolga)

rijm, ritme

ῥ μ

lijn trekken

sandaal

van de god Sandal

sarkofaag (zerk)

φ

lijkenverslinder

saxofoon

Sax φ

klank van Sax

selder

selder

peterselie

steen-selder

skelet

uitgedroogd lichaam

sok

korte kous

sympathie

mee-gevoel

taxi

betaling

techniek

handwerk, vak

tele ..

telefoon

televisie

tele-graaf

teleskoop

thermos

thermometer

uur

zak

φ

visie

φ

μ

μ

μ

ὥ

ver

verre stem

ver-zien

ver-schrijven

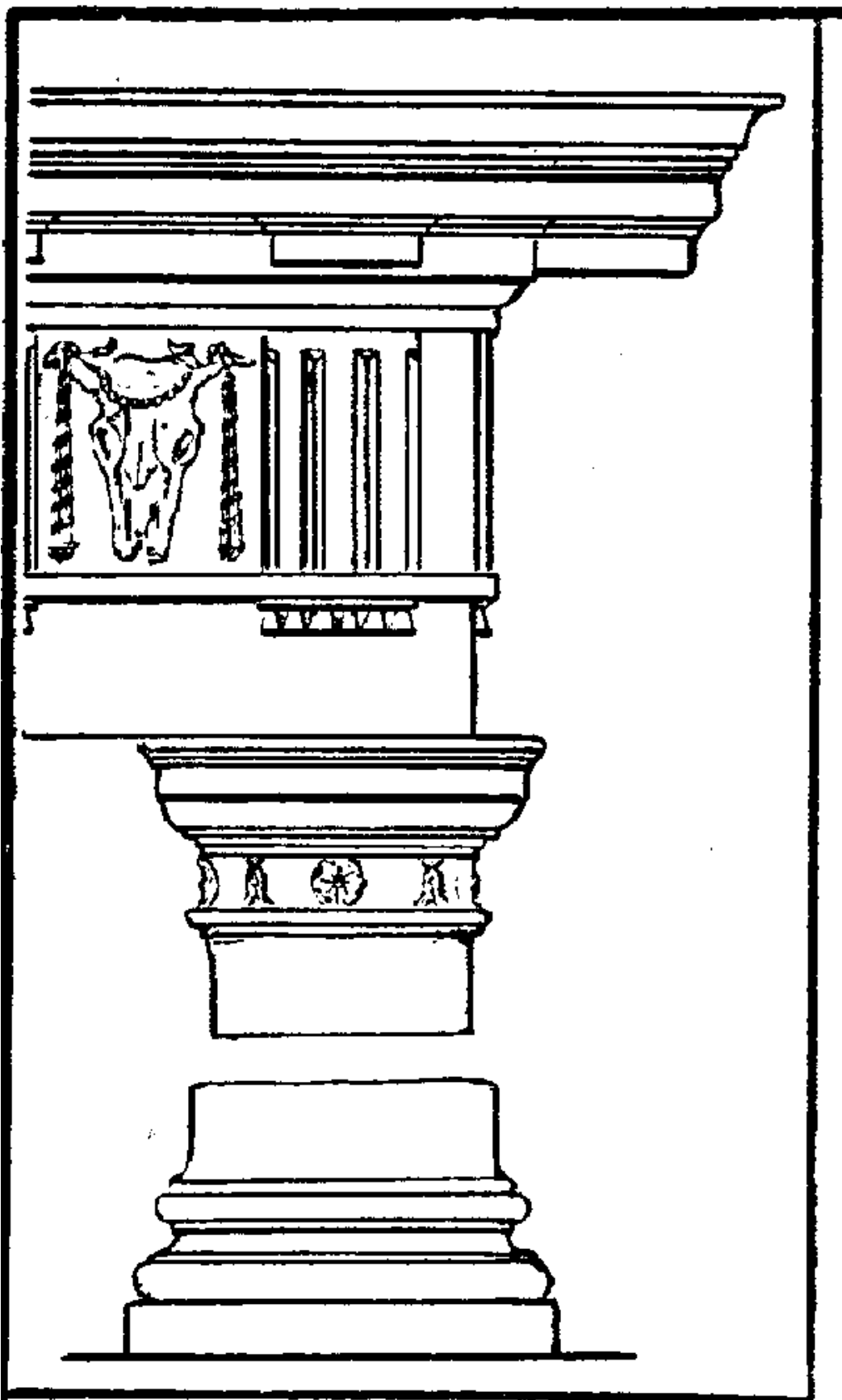
ver-kijken

warmte

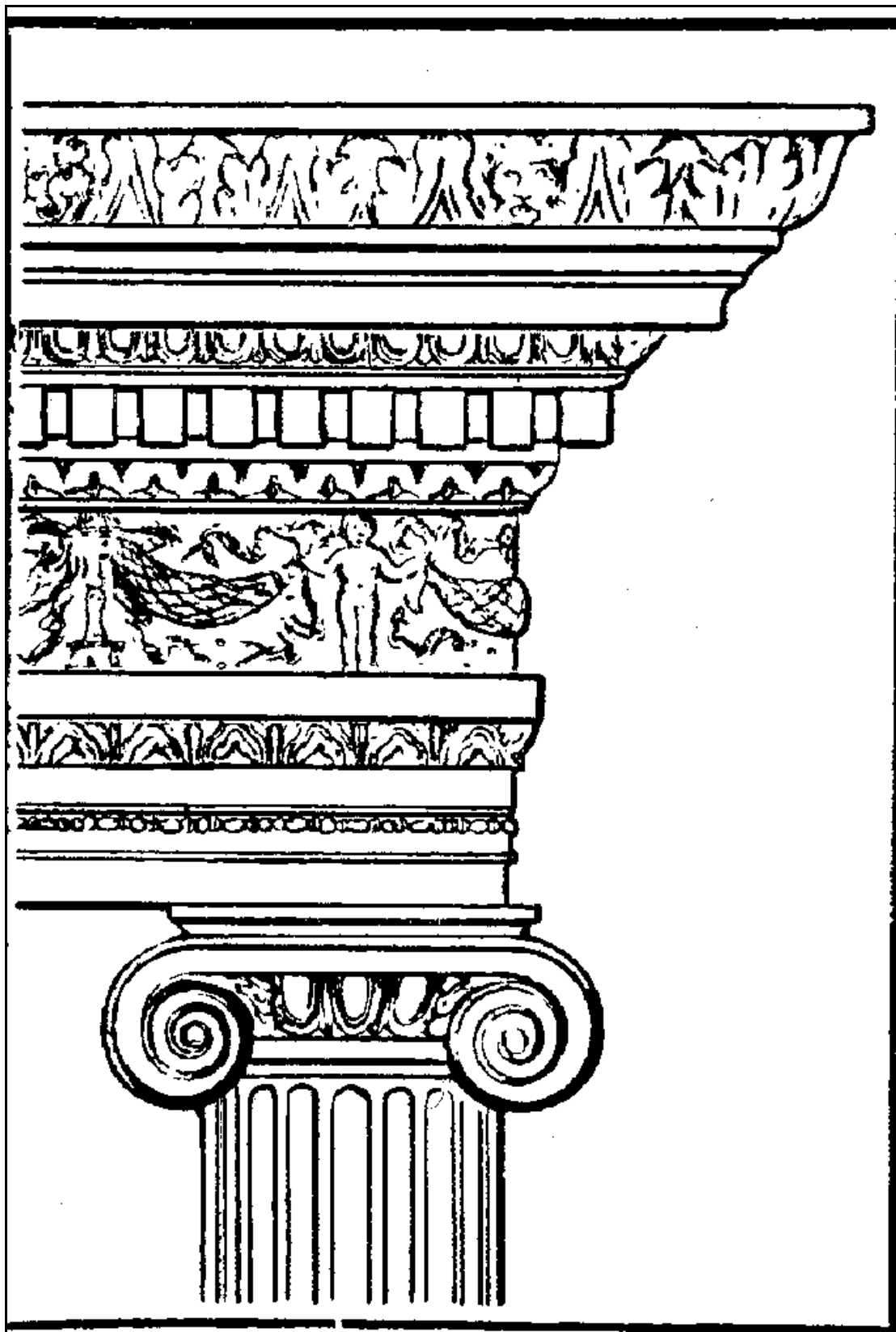
warmte-meter

uur

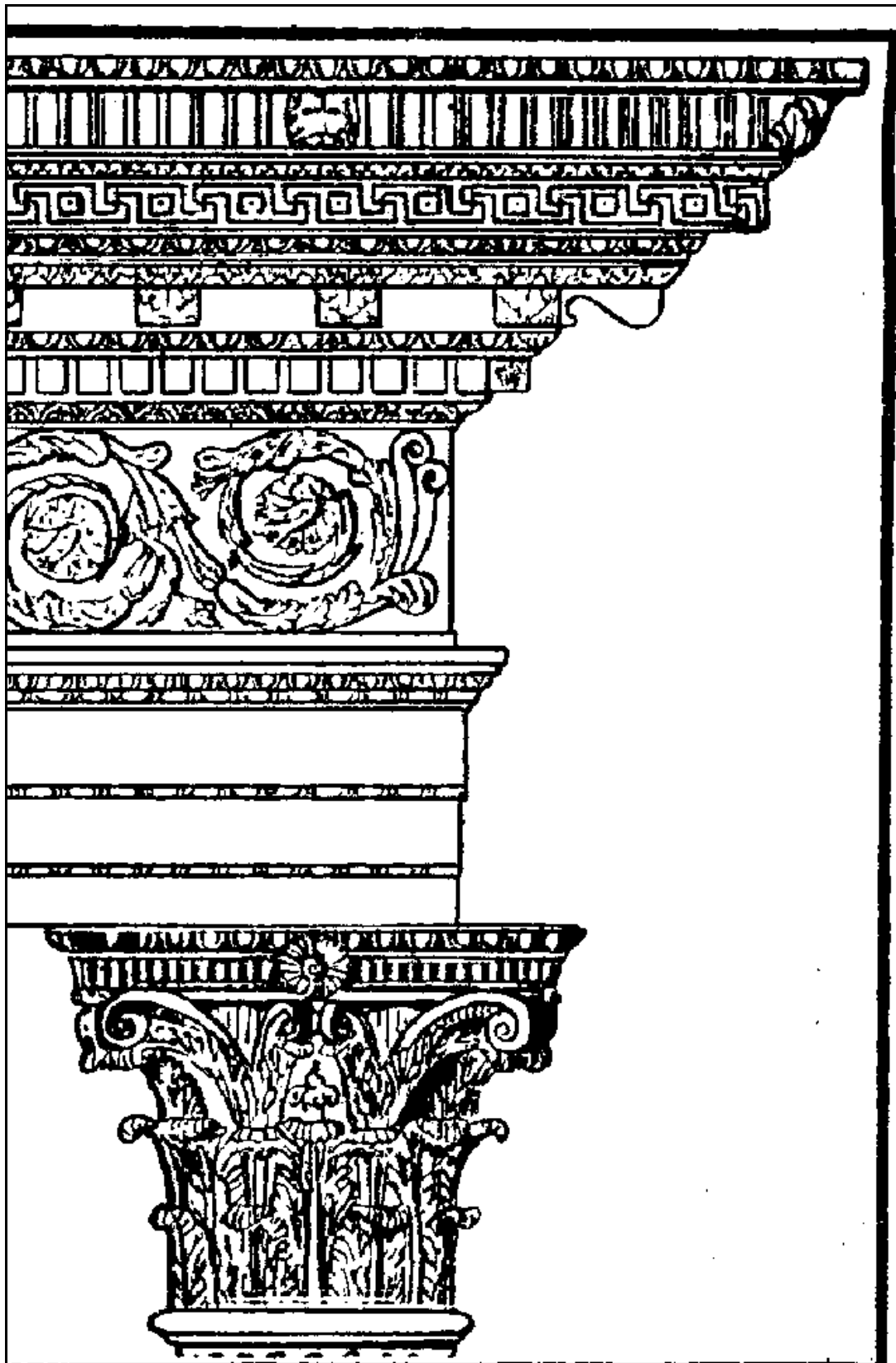
grof kleed

DORIQUE
(Rome - Théâtre de Marcellus)

IONIQUE
(Rome - Temple : Fortune Virile)

CORINTHIEN
(Nimes - La Maison Carrée)

